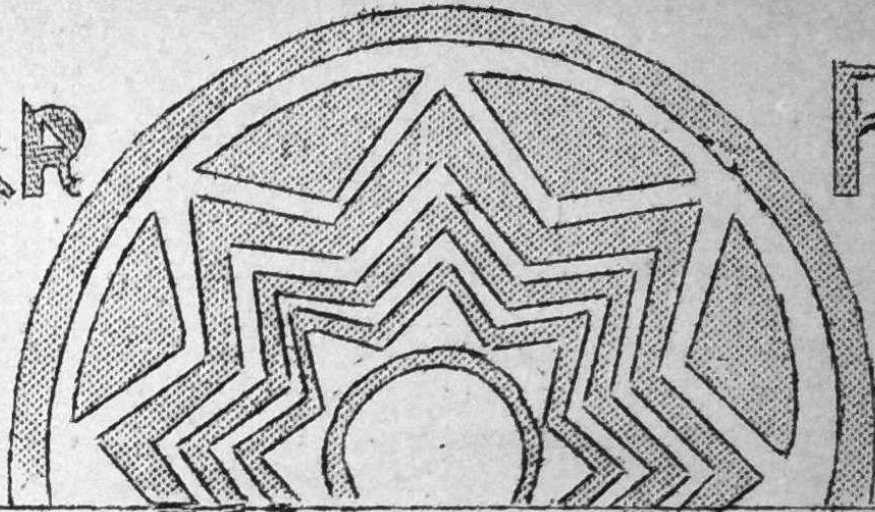

BARR

Heol

Bleun

BRUG

adou
an

hanter-
noz

TRIMIZIEK.

NIVERENN 2. MEURZ 1955.

Priz an Niverenn : 50 LUR.

Directeur : CADOUAL. Bourbriac

N° 2. MARS 1955. TRIMESTRIEL

PRIX du N° : 50 Francs

TAOLENN

WAR -DU ar PAL	Pajenn	2
MENOZIOU diwarbenn ar SKOLIOU		3
Ar JOURNALIOU Drezhoneg en Eskopti St BRIEG ha LANDREGER		4
LENNET EVIDOC'H.....		5
BLEUN -- ERUG KALLAG		6
KENSTRIVADEGOU ar SKRIVAN hag ar PREZEG.....		6
NOZ FASK		7
Evit NEVEZIN PROMESAOU ar VADEZIAN.....		8
Hon SELAOUIT, AOTROU..(Attende Domine).....		9
GLOAR DEOC'H-C'HWI, JEZUZ (evit Bernnoz ar Sakramant pe ar Gomunion)		10
PROFOU da " VARR -- HEOL "		12

WAR-DU ar PAL

Marteze e vo lavaret diwar hor penn, ar pezh a lavare d'e ber-
son un den kozh diwarbenn ur prezeger ha na oa ket eus ar re
akuitañ : " Eus pelec'h hoc'h eus tapet ar rac'hoaner kozh-se ,
Actrou Person ? " , met ken na vo fae gant an dud , e vo rét dero'hel
da skeif war an hevelep tach evit sankañ er speredoù , e-lec'h an
abegoù kleuz hag ar menozioù na gasont da nap lec'h ebet, ar meno-
zioù nevez a zegaso ar yec'hed er stourmad evit hor Bro . Rak ne
vo ket degaset ar silvidigezh d'hor yezh ha d'hor spered-bro en
ur stourm gant doareoù ha menozioù a c'helle bezef mat , bez'ez eus
hanter-kant vloaz, met a ze echu ha tremenet a-benn bremañ , kollet
ma ' z eo c'vertuz gante .

Fa vez an avel a-du enaf gwentat ! Al lavar kozh a zo eus ar
c'hentañ evidomp . An Avel a-du ganeomp ez eo ar Menozioù Nevez
diwarbenn ar Skolioù , dreist-holl an Deskif yezhoù er Breizh bihan
hag o deus ar c'hras-evil Breizh da gaout ur yezh dioute c-unan .
War ar poent-se ez eo SKOL, kasetenn dispar an Actrou Kalvez , he
deus bet degaset an aer yac'hañ er stourm evit er skolioù , e
Breizh-Izel . An eil niverenn eus Skol, diwarbenn Bro-Friza a zo
ken kaer hag an niverenn gentañ diwarbenn Bro-Gembre ha ken kente-
lius

N'hellomp ket toniañ a-du gant ar re a gav n'eus ket ezhomm
eus ur seurt kasetenn evit bremañ . Labour SKOL , a zo ul labour
d'ober ar c'hentañ ar gwellañ . Fañch VALLEE (Doue d'hen pardono !)
en doa diegi ivez en e amzer o skrivañ traoù uhel er ur brezhoneg
uhel " Ne vo den ebet c' lenn va skridoù , emezañ ! " Da c'hras Doue !
Meven Mordiern a zeuas a-benn d'hen lakaat da skrivañ traoù hag a
chomo pell-amzer c'hoazh, skouer ar Brezhoneg... A dra sur , e vo
rét ober abostolerezh e galleg war-dro an dud-se divarrek-kreñn
neket hepken da studiañ traoù uhel, met da lenn o yezh na pa ve
ken !... N'heller ket gortez koulskoude... P'odo Emil Ernod o vervel
e talc'he da frenezial (alteriñ) ha dre e derzhienn e lavare pe-
tore levrigoù brezhoneg a oa ezhomm da skrivañ evit saveteiñ ar
yezh : " Ken e oa un druez hen klovet " , a lavare Fañch Vallée da
skrivagner ar pennad -mañ .

Ma vije rét gortez kent skrivañ mann ebet , ar mare mat d'e
embann, me'car pelec'h ez eus kaieradoù traoù brezhoneg ha na vijent
ket du war venn 'benn bremañ .

Ket eo dimp mant gant h'an amzer , pectramant ez eomp koll :
Spered , yezh ha bro hag all . SKOL , evel ma verke riverenn Genver
1955 HLEUN - BRUG " a zo graet evit lakaat difenn ar Yezh war un
dachenn skiantel " . Graet eo SKOL evit LAKAAT KELENN ar yezh hervez
kavadennoù nevesañ ar Skoliata hag ar Beikologiezh ; ha da reifi
pouez d'e menozioù ez a pennskrivagner SKOL da c'houlenn sklerijenn
digant Bro-Gembre ha Bro-Friza... Skiant-prenañ ar re all hag o la-
bour a zle servijout deomp . N'eo ket gant bizhier ha batalmoù ez
aer da vrezelifi enep Paotred ar Vombezenn Atomel .

Gwir eo gant ur mekanik ponner ha digar evel hini al Lezennoù
Gall n'eo ket raktal e welimp an traoù o treiñ a-du ganeomp . Met
marteze e vo rét c'hoeri en ur stumm all , ha sevel skolioù , evel
Skol Eristin Kerlann , evit dihunif hor c'henvroiz . Ar Gateliked o
deus graet kement-se evit skoliata o bugale . Daoust ha kalonek -
awalc'h e vo Breizhiz evel Breizhiz d'ober kement-all ?

BARR - HEOL

NOTENN - Meur a hini eus ar pennadec'h -Skrid embannet war " SKOL "
a zo bet embannet e galleg , gant " Bulletin Mensuel des
Ecoles du Diocèse de St Briac " .

MENOZIOU DIWARBENN AR SKOLIOU (tennet eus SKOL 2. p. 22)

Ar Skolioù-Esa e Bro-Friza a glaske diskouez splann :

- 1° Ez eus tu d'ober gant ar Frizeg evel berveg-skoliata ha da zee-
kif gentañ diazezoù pep skiant, hep na vije wach an disterañ an des-
kadurezh roet d'ar vugale .
- 2° An Deskamantoù diazez (lenn, skrivañ, kontañ) gonezet dre ar Frizeg
a c'hell talvezout evit an Hollandeg, hep an disterañ diaezamant .
- 3° Ar skoliata-se e yezh ar vugale a laka ar skol bevoc'h ha plijus
sod'h eget a-rack .
- 4° An tremen eus ar Frizeg d'an Hollandeg e vez aezoc'h hag en un
deare muioc'h naturel eget na vije lakaet ar vugale a droc'h-trañch
war ur yezh estren, a-dal m'en em gavout er skol .
- 5° Evel-se, dre ar greskanis naturel eus an div yezh e spered ar vu-
gel hag an darempredoù dizehan etrezo, e tou ar Frizeg standard hag
an Hollandeg standard da vezañ glanoc'h ha yac'hoc'h ha muioc'h na-
turel .
- 6° Ouzhpenn , ur wech anavezet talvoudegezh vras an Hollandeg evit
an darempredoù etre an dud, ha talvoudegezh ar Frizeg evit traoù ar
galon hag ar spered, en Heisian (I.e er Vammvro) e c'heller kelenn .

an div yezh ,er skolorù,hep na raje an eil gac'ouzh eben, ha
raogaozañ ar vugale benn o anzer -da-zont en un doare kalz reizhoc'h
ha klokoc'h.

NOTENN an Embannour : Lakait " Brezhoneg " elec'h " Frizeg " ha
Galleg elec'h "Hollandez" da welout petore ofed a ra kement-se.
Hag ar Frizeg n'eo yezh nemet 300,000 den.

AR JOURNALIOU E BRO -- DREGER ha KERNEV-AR-BEL ha GWELOU

Pet kazetenn a embann brezhoneg ? Pet kannadig-parrez a embann
Brezhoneg ? M eus son n'eo ket diaes da respont :

L'ECHO de LANNION ur pennadig bep sizhun pe dost .

Kannadigoù-parrez : Koulmig ar Gindi , kannadig Bulien, awechoù
pajennadoù en o fezh. Kleier Sant Erwan : kannadig-parrez Mini-
c'hi-Landreger : Pennadigoù awechoù, krennlavarioù , pezhic'hi-
goù- barzhoniezh

Kontant e vijamp da glevout hiroc'h diwarbenn an implij eus ar
yezh e kazetenoù pe kannadigoù-parrez Bro-Dreger Gouñloù ha
Kernev.

AN HOLL VRETONED a lenn BLEUN - BRUG kazetenn ar Bleun- brug
500 lur ar bloaz. Kas an arc'hant da :

BLEUN -BRUG ,21 rue Joe Doury , NANTES(an Naoned) C.C.1541-90 an
Naoned.

PROFOU 'vit ar BLEUN - BRUG : V. SEITE,Bleun-Brug,Chateaulin
(Finistère) C.C.P. 544.22. Nantes.

Anavezout a rit an diskan : Yezh kozh hon tadoù Evidon-ne
ur yezh n'eo na kozh na yaouank ; speredoù an dud ec ar re a zo
kozh pe yaouank . Speredoù kozh ha ratous , ar re na fell ket
dezho gwalout ar brezhoneg c 'n em stummañ diouzh ezhommoù ar
vuhez a-vremen

LENNET EVIDOC'H

AL LIAMM (Koumanant-bloaz : war baper boutin :1000 lur,war baper
kaer 1500 . P. Le BIHAN,13 Route de Vaugirard,Meudon (S & O).
K.CH. 5349-06) Paris .

Niverenn Du-Kerzu 1954 : Brezhonegoù gant Jakez Riou (Doue d'hen
pardono !) Lenn ivez war an hevelep niverenn ur gontadenn dastu-
met e Bro-Dreger ha skrivet en ur yezh pinvidik ha saourus : Ar
C'horf hep Ene ... Lenn ar pennadoù all a bep seurt : un tamm eus
ur Romant gant Youenn Drezen , ar studiaden war G.B.Kerverzhic'h
hag all. Daoust d'ar vrud ,ez eus pennadoù e-leizh e Brezhoneg
AESET war al Liamm,hag ar pennadoù all sellet evel pennadoù diaes
a dalvez ar bean deskif brezhoneg uhel evit kaout ar blijadur d'o
lenn ,ken kaer evel na vezont peurvuiañKoumanantit d'al Liamm
ha n'ho pe ket a geuz .

AR FALZ - (B.P. 19. BREEST. C.CH. 430-20 Roazhon) Du -Kerzu. Un
Niverenn fonnus e galleg gant un nebeudig brezhoneg hag ur stagen
nig liesskrivet hanter-c'hallig,hanter-vrezhoneg. Pennadoù met
e-barzh. Met perak traoù displeijus evel komzoù Per Heliav diwarbenn
al Laikelezh ? (P.8) Ar seurt diskleriadurioù n'int mat nemet da
vagañ disfiziañ ha dizumvaniezh etre ar Vretoned .

AR VRO - (kazetenn eilmiziek : koumanant evit 12 niverenn 350 lur.
Dimezell Saint Gall de Pens ,rue des Salles, Gwengamp. K.CP.519-40
Roazhon) : Div niverenn a zo bet embannet dija ,peder bajenn pep
hini : an div bajenn gentañ e galleg hag an peurrest e brezhoneg.
Ar galleg a dalvez dreist-holl da vridañ ar yezh :hag e brezhoneg a
kaver pennadoù a-bouez evel an hini diwarbenn ar Basketarrouzh e
Douarnenez hag an Usinù e Breizh. Betek hen e veze implijet ar
Brezhoneg dreist-holl evit al lennegezh. Adalek bremañ,e voze im-
plijet da studiañ kudennoù a-bouez hag a-sell euzh anzer-da-sont
hor Bro: labour ,konvers ,kudennoù ar bevad,hag al lojad,hag all.
Mar deu da vat o zaol gant Paotred kalonek al "Liamm " e vo "AR VRO"
unan eus ar vein-kern a vo adsavet Breizh warno ,korf ha spered.
Koumanantit d'ar " VRO "

AVIEL SAINT YANN - Goude an Diskuliadur , setu unan Aviel Sant Yann
o tant emaez liesskrivet brav, en ul levrig a 100 Pajenn. Setu ar
pezh a skriv dimp ,R.Hénon;diwar-benn al labour : " Muic'h o'houzh
a blijadur an eus bet o lenn anezhañ eget al lodennoù all bet embann-
net arrek. " Na o'hertoait bezañ an hini divezhañ evit kaout dud
c'hui ivez o tadva war un dro brezhoneg flour ha kentelich kerañ an
Testament nevez

BLEUN-BRUG

KALLAG

15 a viz Mae

Bleun-Brug eskopti Sant Brieg a vo evit ar bloaz e KALLAG, d'ar poumpvet sul goude Dask, ar 15 a viz mae. Ar c'henstrivadegoù a vo adalek 8 eur 1/2. An Oferenn da II' Eur. An Gouel goude kreisteiz da 14 eur 1/2, c'h echuif gant ar Brosesion ha bennozh ar Sakramant.

Ar skolioù a vezer bet c'welout anezho holl ha treset mat eo ar renerien. Ma vije unan bennak a c'houlennfe c'hoazh kacut tra peira evit ar c'henstrivadegoù, n'en deus d'ober nemet skrivañ dimp e Boulvriag.

Laouen eo Kallagiz o welout ar Bleun-Brug o tont davete, hag en em glevet eo tud-ker evit ober diouzh o gwellañ gant arc'hant hag labour evit aesaat dimp pep tra, hag ober degemer mat d'an dud a zerezo da ouelhañ bras miz Mae.

Goulenñ a reomp digant ar Parrezioù soñjal dont d'ar Bleun-Brug gant o C'hoazioù, o bannieloù, Skeudenoù koad ar Sent Kozh evit ma vo war an ton brasañ ar Brosesion goude abadenn an Abardaez.

KENSTRIVADEGOU: ar skrivañ hag ar prezeg

Ar BLEUN - BRUG a embann evit 1955 daou gonkour bras gant 55.000 LUR a brizioù. Evit ar re yaouank hag an dud vras.

I^o. - KENSTRIVADEG AR SKRIVA

evit an holl.

Priz kentañ : 15.000 LUR

Eil priz : 7.000 LUR

Trede priz : 3.000 LUR

Sevel eur studiadenn e brezhoneg war an danvez-mañ :
" PENNAC'H MIRET OUZH AN DIVROAN, EN UR SEVEL E BREIZH, LABOURADEGOU PE UZINGU A BEP SEURT. "

Kas al labourioù, arak ar c'henta a viz Mae d'an Ao. Kalvez Skol St Erwan. Plouezeg.

II. - KENSTRIVADEG AR PREZEG

Evit ar re yaouank, paotred ha mero'hed eus 17 vloaz da 25 vloaz Daou briz kentañ a 10.000 LUR, kinniget gant an Itron e Rohan-Charot Daou briz a 5.000 LUR, kinniget gant ar Bleun-Brug.

Sevel war an danvez-mañ, eur brezegenn a badc 5 pe 6 munut:

" DISKOEZIT PEIRA ' RA PINVIDIGEZH UN DEN "

Ret eo da bep hini gouzout e brezegenn dindañ efivor, hag he displegañ, e brezhoneg dez ar Bleun-Brug, dirag ar Warnerien.

NOZ FASK

Abaoe 1951 ez eo bet aotreet gant Breuriez Veur al Lidoù-Sakr, e Rcm ober NOZ - FASK pe NOZVEILL FASK (evel ma lavrer en Eskopti Kemper)

E meur a lec'h, ez eo bet graet dija er bloavezhioù tremenet Lidoù kaer ha kentelius-neurbet ez int.

E -sell edomp da embann " Diskleriadurioù berr " da vezañ lennet d'ar bobl d'o sikour da gompren ha da houliñ gwelloc'h al Lidoù. Met n'eo ket graet " Barr-Heol " evit se hag ouzhpenn re viben ez eo e vent. Lakeat a reomp koulskoude gant Imprimatur Eskopti Sant Brieg ar BEDENN DA NEVEZIN PROMESAOU AR VADEZLIANT, gant an esperañs e c'hello servijañ d'ar beleg bennak. Ar bedenn-se eo hini Eskopti Kemper war-bouez nebeut. Gallet hor bijs surmat cham tostoc'h c'hoazh eget n'hon eus graet. Met ar re eus-hol lamerion ha na blijo ket hol labour dezhe a c'hello adober anez hañ ha goulenñ un Imprimatur nevez, rak evel ma ouzoc'h, ez eo tre-walc'h kacut an Imprimatur evit implijañ yezh ar Bobl evit an dra-se. E-touez an troidigezhioù gallek an eus gvelet (teir pe peder) n'eus ket div memes tra ! N'eo ket ret neuze kacut an hevelep troidigezh kennebeut evit ar Brezhoneg. Un dra hepken a zo ret : Aotre an eskopti.

Evel ma c'heller gwelout raktal: n'eus ket ezhomm pell-azer da zeskiñ d'ar bobl ar pezh a zo da respint : YA penn-da-bera pe dest.

EVIT NEVEZIN

PROMESAOU AR VADEZIANT

En nevezh santel-mañ, va Breudeur ker, emañ en Iliz Santel, hor Mamm, e memor eus Hor Salver Jezuz-Krist marv'ha lakaet er bez, e veilhañ gant karantez vras evitañ; hag o vezañ ma lid Gouel e Rezureksion c'hlorius, e trid he c'halon gant ur barr-levenez.

Ha peogwir, hervez ma lavar an Abostol Sant Paol, ez omp bet dre ar Vadeziant lakaet er bez a-unan gant ar C'hrist, evit kaout lod en e varv, er memes doare m'eo ar C'hrist savet bev eus a-douez ar re varv, e tleomp-ni ivez bale en ur vuhez nevez; rak gouzout a reomp ez eo bet techou-fall hon natur-den staget ouz ar Grouz asamblez gant ar C'hrist evit na vijemp mui dindan le-zenn ar pec'hod. Greomp eta hor soñj ez omp marv d'ar pec'hod, met bev evit Doue, e Jezuz-Krist, hon Aotrou.

Setu perak, va Breudeur ker, bremañ p'eo echu piniannoù ar C'hoaraiz, greomp a nevez promesoù hor Vadeziant Santel: gwechall hon eus lavaret treif kein da Satan ha d'e oberoù, kcalz ha d'ar bed, enebour da Zoue, ha prometet bezañ fidel da servijañ an Aotrou Doue, en Iliz Santel Katolik.

Neuze' ta:

Ar Beleg: Ha treif a rit kein da Satan?

Ar Bobl: Ya

Ar Beleg: Ha d'e holl oberoù

Ar Bobl: Ya

Ar Beleg: Ha da spered fall ar bed?

Ar Bobl: Ya

Ar Beleg: Ha kredif a rit e Doue, an Tad holl c'halloudek, Kreuer an Nefv hag an Douar?

Ar Bobl: Ya

Ar Beleg: Ha kredif a rit e Jezuz-Krist, e Vab Unik, hon Aotrou, e zo bet ganet hag en deus gouzavet poañ evidomp?

Ar Bobl: Ya.

Ar Beleg: Ha kredif a rit er Spered Santel, en Iliz Santel, Katolik, e Komunion ar Sent, e Remision ar pec'hodoù, e Rezureksion ar C'horfoù hag er Vuhez Peurbedus?

Ar Bobl: Ya

Ar Beleg: Ha bremañ holl war an dro, pedomp an Aotrou Doue evel m'en deus Hor Salver Jezuz-Krist deskit dimp pedin.

Ar Bobl: Hon Tad pehini 'zo en Nefv.....

Ar Beleg: Ha Doue holl c'halloudek, Tad Hor Salver Jezuz-Krist hag en deus hon edganet dre an Douar hag ar Spered Santel, hag en deus roet dimp ar pardon eus hor pec'hodoù, ha blijo gentañ hon miret en e c'hraes, er memes Jezuz-Krist, hon Aotrou, evit ar vuhez peurbedus.

Ar Bobl: Evel - se bezet graet.

(Hag ar Beleg a sparf douar war ar Bobl.)

Imprimatur: 14 Aprilis 1954
Y. Brochen V. g.

HOR SELLOUIT, AOTROU

(ATTENDE DOMINE)

Da vezañ kanet war an ton gregorian

Diskan: Hor sellouit, Aotrou, hag ho pet truez, dre m'hon eus pec'hod ouzhec'h.

Pez 1: Etrezek ennoc'h, dasprenen an hollved, e savomp selled hor c'hallonoù keuziet, o Krist, sellouit mouezh ar re hoc'h asped.

Pez 2: Brec'h nerzhus an Tad, maen-korn ar savadur, d'ar ar Baradoz, hent ar silvidigezh, teurvezit gwele'hiñ hon eneoù nammet.

Pez 3: Ho meurded, Aotrou, a bedomp gant glac'har, stouit ho skouarn da glevout hor gouelvan, en ho medelezh diverkit hor bankoù.

Pez 4: Gwall-gablus ez omp dirzoc'h-e'hwil, Jezuz, met hor pec'hodoù a anzavomp leal; c'hwil, trugarezus, roit dimp ho pardon.

Pez 5: Dafvadig Doue, d'rukskoet didruvez, c'hwil bet kondanet 'vidomp-hi, pec'herion, miret deoc'h Aotrou, ar re hoc'h eus premet.

Pep gwir miret strizh gant M.G.

◆ Gloar deoc'h c'hwi JESUS ◆

EVIT BENNOZE ar SAKRAMANT pa ar KOMUNION

Handwritten musical score for 'Gloar deoc'h c'hwi JESUS'. The score is written on five staves in G major (one sharp). The lyrics are written below the notes.

Gloar deoc'h c'hwi, Jezuz hor Salver, Mab an
 Tad ha Mab ar Werc'hez, 'Gloar deoc'h c'hwi,
 Krist Roue. O Krist, ganet eus ar Werc'hez
 Dre nerzh ar Spered hep mui Ken, Deoc'h e Ka-
 nomp gant mouezh an Aaled enor ha Klod
 da viken gloar deoc'h c'hwi.

DYSKAN -
 Gloar deoc'h-c'hwi, Jezuz hor Salver,
 Mab an Tad ha Mab ar Werc'hez,
 Gloar deoc'h-c'hwi, Krist Roue.

Poz 1.
 O Krist ganet eus ar Werc'hez
 Dre nerzh ar Spered hep mui ken
 Deoc'h e kanomp gant mouezh an Aaled :
 Enor ha Klod da viken !

Poz 2.
 Doue diskennet eus an neñv
 Chomit ganimp, Emmanuel,
 Sellit ouzhip en ho trugarez,
 Hor pareit da viken !

Poz 3.
 Salvat hoc'h eus eus an Ejipt
 Ar bobl dalc'het er sklavelezh,
 O Krist, trec'hour war nerzh ar marc,
 Ni ho kanneul da viken !

Poz 4.
 Sklerijenn splann eus kklerijenn,
 Verb ar wirionez difazi,
 Eus lein ho klocar parit warnomp-holl,
 Hag hor renit da viken.

Ten ar c'han-mañ a zo bet adaozet diwar ur son-pobl
 a Gerze Uhel. Ar c'han-se a zo awenet gant ur meulgan eus ar 6^{vet}
 kantved, bet adkavet war ur papirus.

Pep gwir miret strizh gant Macdez Glanndour.

Imprimatur : 23^{ed} viz c'hwevrer 1955
 Y. Brechen . v.g.

Daoust maz omp stag evit ul lod ac'hanomp ouzh Bretoned Breizh
 Veur, eo ken gwir all lavarout ez omp ar C'halianed diwezhañ. Ma
 vije tud Paris ken digor o spered hag e kred dezho, e komprenfont
 eo savetaat ar brezhoneg ha sevenadur Breizh, en em savetaat o-unan
 an hini eo, miret an nebeut-kaer a chom c'hoazh eus eme Galia.

N'eo ket niver bihan an dud a ya a-du ganti, a vir ouz ar wirio-
 nez da vezañ gwirionez.

Profou da "VARR - HEOL"

Bennozh d'ar Goumananterion o deus bet degaset o adkoumanant da VARR - HEOL ,ha bennozh Doue ispisial da brofourien largantezus-mañ :

Itron Vefa a Sant Per , St Brieg	I000 Lur
An Ao. Gab ar Moal, Rener-Meur ar Bleun-Brug....	500
An Ao. Chaloni Chobé, Pennzener Kloerdi Bihan St Jozef, Lannuon.....	500
Dimezell Cazin d'Honnichthun, Gronvel.....	I000
An Ao. A. Le Grand , Tad-Pourvezer, Kloerdi St Brieg	500
Dimezell St Gall de Pons, Saliou Bihan, Gwengamp	500
An Ao. Chaloni Thos, Person-Kanton, Pempoull.....	500
An Lotrou Provost, Person-Kanton, Boulvriag.....	500
An Ao. Jul Gros, Tredrez-Lokemo.....	500
An Ao. J. Le Coz, Person, Chapel-Nevez	I000
An Ao. Ajjel, Person Peurid-Kintin.....	500
An Ao. Erwan ar Moal (Dir-na-Dor) Koadou	I000

GOUMANANTERION -

BARR - HEOL a zo ur Gazetenn vihan skrivet ha Moulet gant un neubeudig a dud a volonteze vad. C'hoant o dije gwelout o c'hazetenn kreskin. Gant zikour a teu d'eze diouz o perzh a tevont a benn d'en ober .

Kaset eta o Koumanant hep dale d'an Tenzorier :

Per EVEN , I8 , Bali Clemenceau . Gwengamp . C.C.P. Roazhon 508-07

PRIZ ar G'HOUMANANT : 200 LUR ar bloaz d'a nebeutan .

BLEUN - BRUG BIHAN BRO - DREGER -- GWELOU HA KERNEV --
UHEL A VO E KALLAG , ar I5et A VIZ MAE .

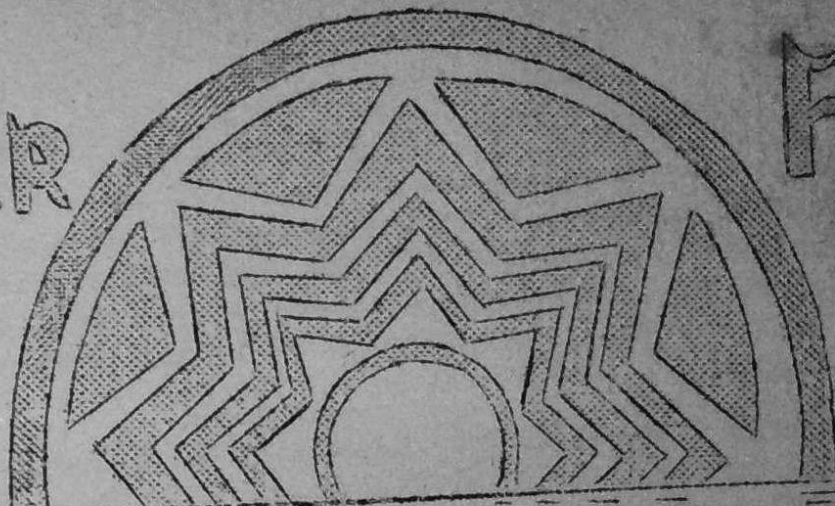
LAVARIT D'O MIGNONED ! !

CHOMLEC'HIOU : An Ao. Le CLERC, Pennskrivagner, Person BULIEN
An Ao. SANT, Sekretour, Kure, BOULVRIAG
An Ao. P. EVEN, Teñzorer, I8, Bali Clemenceau, Gwengamp
An Ao. J. KADOUDAL, nouler-ha-Merour, BOULVRIAG

Imp. Gér : J. CADOUAL. BOURBRIAC

BARR

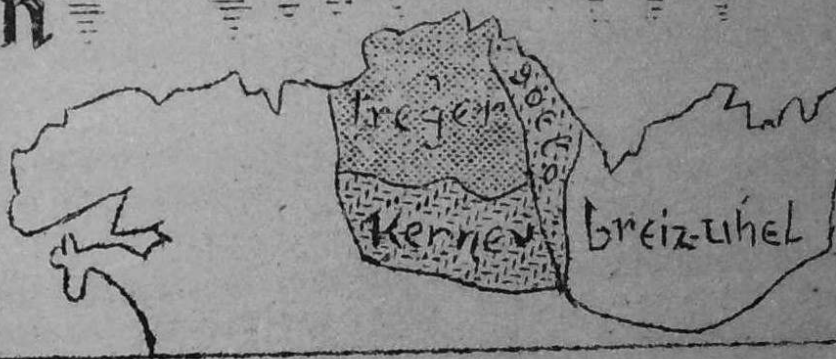
heol

Bleun

BRUG

aodou
an

hanter-
noz

TRIMIZIEK

Niverenn- 3. MEZHEVEN 1955

Priz an Niverenn :50 LUR.

Directeur: CADOUAL. Bourbriac

N° 3. JUIN 1955. TRIMESTRIEL

Prix du N° : 50 Francs

TAOLENN

RESPONTOU	Pajenn 2
AR RADIO VREZHONEG	3.4.5.
EMBANNADURIOU	7
BLEUN - BRUG KALLAG....	
UR GER A-BERZH RENER ar BLEUN-BRUG..	8
AL LIDOU SAKR :.....	9 10 11
KENSTRIVADEGOU	12 13 14 15

GOUELIOU BRAZ AR BLEUN - BRUG E LANDIVIZIO , 29 - 30 - 31
 A VIZ GOUERE ,DINDAN PAERONIEZH KARDINAL ROAZHON , ha ESKIBIEN
 VREIZH ,

RESPONTOU

Goude kalz a reuz, ez omp deuet a-benn da gaout aotre a-berzh ar Post da gas " Barr - Heol " evel kazetenn diskleriet. Dre-se, ez eo koazhet-mat ar frejçoù hag an dispignoù war-dro hor c'helaouenn ha tu a vo d'he c'hreskiñ ha da lakaat enni muioc'h a bennaçoù -skrid.

Setu perak e c'houlennomp digant ar skrivagnerien a-youl-vat tapout krog en o fluenn ha degas deomp frouezh o ijin hag o spered. Ar pezh a vennomp ez eo keleier diwarbenn an Emsav ha neuze studiadennoù hag a c'hello kas war-raok ar mennoziou en-dro d'an Emsav.

Ne vo ket embannet ganecomp peurvuññ kontadennoù na pezhioù-barzhoniezh. Plas an traoù-se a zo er c'helaouennoù all, lakaomp BLEUN - BRUG, AL LIAMM hag all.

1- Ar pezh a c'houlennomp ez eo skridoù skrivet en ur yezh yac'h ha difazi-klok. Difazi-klok ? N'eo ket fazioù, siwazh ! eo a vank war " BARR - HEOL " ...Evel ma ouzer, pa vez aozet un dra bennak evit ar moulañ, ez eo aes-tre reizhañ an amprouennoù. Evit " BARR - HEOL " ez eo disheñvel. Evit meur a zigarez, n'hellomp ket reizhañ an amprouennoù savet war stensiloù. Ha dacust d'hor bolontez vat, e tichañs deomp kinnig d'hol lennerien skridoù marellet a fazioù. Goulenn a reomp digant hol lennerien kaout ar vadelezh d'hon digarezif.

Ar skridoù embannet ganecomp a ziskouez awalc'h petre yezh a fell deomp kaout.

2- Degaset ez eus bet deomp skridoù ha na glotent ket gant Pal "BARR - HEOL". Trugarez a grañz kalon a lavaromp d'ar skrivagnerien -se a-youl-vat; hag o fedif a reomp d'hon digarezif, ma n'hon eus ket moulet o labourioù.

3- Unan eus hor c'houmananterien en deus lavaret ne oe netra e niverenn diwezhañ " BARR - HEOL ". El lodenn gentañ anezhi e kaved traoù hag a sell ouzh ar Skolioù, hag ar C'hazetonnoù, gant ur ger diwarbenn Bleun-Brug Kallag....An eil lodenn a oa gouestlet da Noz-Fask, gant daou gantik diwar bluenn Maodez Glanndour. Ar c'hantikoù-se a zo kaer-meurbet hag a oa o flas, hep mar ebet, war " BARR-HEOL ". Evit pezh a sell ouzh Noz-Fask, eo'h anzavomp e vije bet gwelloc'h ganecomp gwelout ar pennad-se e lec'h all.... Met evit abegoù splann hag anat, hon eus renket kemerout se en hor c'harg. Ha meur a wech c'hoazh, en amzer-da-zont, e klaskimp

lakaat binvioù abostolerezh ha liderezh, etre daouarn an dud en em gavje dibourvez panevedomp.

4- Goulenn hag adgoulenn a reomp digant hor c'houmananterien hag hol lennerien lavarout o soñj diwarbenn hol labour. " BARR-HEOL " na zle ket bezañ tra un dornadig-tud hepken, met tra an holl. N'hon eus ket aon rak ar wirionez. Ar c'hontrol an hini eo; karout a reomp ar wirionez. Gant kalz a stad e tegemerimp kement skrid kement ali a bouez a vo degaset deomp. Krediñ a reomp n'eus ket re eus " BARR-HEOL " evit silvidigezh ar spered ha traoù ar spered e Breizh. Ret eo d'hor c'helaouenn dougen gant enor hec'h anv ha lakaat da berañ a bep tu he Sklerijenn gristen.....

BARR - HEOL

AR RADIO VREZHONEK

Klevit un abadenn er brezhoneg didro
A gendalc'ho pell c'hoazh da vezañ bev ar Vro
Keit ha ma vo Bretoned o viret en o c'hreiz
Ur gwir garantez evit spered hag ana Breizh.

(Embannour Radio-Kimerc'h)

I

Bep sul goude kreisteiz, e vez un hanter- eurvezh vrezhonek. Bep sul, resis, a-hed ar bloaz. Ar pezh a zo un dra gaer dija.... Bep sul, abaoe un IO vloaz bennak (ne gomzomp ket eus ar pezh a zo bet graet arack). Ar pezh a zo kaeroc'h c'hoazh: rak darc'hal o-pad IO vloaz a zo un dra bennak. Ha gallout a raer meulif dichipot-kaer ar re a zo e penn ar Radio Vrezhoneg...

Tamalloù a vez graet da Radio-Kimerc'h ha na sellont ket ouzh an displegerien o-unan: ne vez ket klevet mat an abadennoù, e lodennoù zo eus Breizh (Ar c'hlemmoù-se a zo un notenn vat evit ar Radio, rak diskouez a reont ez eus c'hoant da glevout anezhi!)

Dipitus a-grenn ez eo kement-se ,dreist-holl evit an dud paour-se a renk paeañ truañoù d'ar Radio C'hall evit Klevout ... ar B.B.C. dre ma klevont anezhi kalz frañshoc'h , hag a vije kontant ivez da glevout un dra bennak e yezh 'o Bro. N'eo ket un ebat evito gwelout oc'h erruout ganto paper an truañoù-Skingemz !

Tamalloù a zo bet graet d'an displegerion o-unan : tamalloù o sellout ouzh danvez an abadennoù. Tamalloù ha n'o deus ket kalz a bouez ,d'hor menec. Estreget kaozioù tud vezv pe grakvezv a vez gant an Aotronez Heliar ha Tropez, da c'hras Doue !..... Araok barn o labour ez eo ret gouzout ,evit petra ez eo graet ar Radio Vrezhonek. Evit diduif an dud, hepken ? Neuze e c'haller lavarout ez eo deuet Paotred Radio-Kimerc'h a-benn d'hen ober madik -awalc'h....Mar bije ken fall-se ar pezh a zisplegont , ne raje ket o levrig bihan " BISKOLAZH KEMENT ALL " berzh evel ma ra. Ha gallout a raer keuziañ n'o deus ket kendalc'het da embann levrioùigù all evel-se. Ne fell ket dimp lavarout ez eo an abadennoù berr dastumet el levrig-se , traoù dreist-par ! Namn...Met plijout a reont d'ar bobl, pa vezont c'hoariet.... Gant-se !!!

Koulskoude e kav dimp e c'hellomp kompren perak ez eus tud ha na blij mui Radio-Kimerc'h dezho : diaes ez eo d'ur strolladig bihan a dud , nevesaat bep tro danvez o abadennoù ...Pep skriva-gner en deus e stumm dezhañ e-unan da skrivañ....Pep displeger ar Radio ivez en deus e zoare dezhañ e-unan....An doare-disple-gañ heñvel pe dost eus an eil penn d'ar bloaz d'egile ,setu moarvat a laka an holl abadennoù da vezañ heñvel-awalc'h da glevout , hag a zo kaoz ma 'z eus darn hag a gav enoc'us ha skuizhus selaou Radio-Kimerc'h

Evit nevezif an abadennoù , e vije rot kaout tud all da si -kour ar re a zo er penn. Met an abadennoù ne badont nemet un 1/2 eur (ha c'hoazh e renker diskontañ an amzer a ya gant an to -nioù -binioù).Daoust hag e talvez ar boan klask kenlabourerion all, pa'z eo barrek-mat an displegerion vrezhonek gant o labour?.. Ret eo lavarout evelkent , penaos , pa vez un dra bennak dreist-ordinal ha dreist-holl traoù eus an amzer a ren, e vez selaouet gant mui a zudiEvel pa oa deuet Malo-jag (ar reder brudet war varc'h-houarn) , da gontañ ouzh ar Mikro e avanturioù en Tour-de-Frañs

Un dra ha n'eo ket bet tamallet moarvat gent den, da Paotred Radio - Kimerc'h : displijus-tre ez eo evit diskouarn Tregeriz an ton implijet ganto.Tu a vije surmat da gomz plaenoc'h,hep reif

kement a nerzh d'ar pouez-mouezh, ha kemerout un ton muioc'h naturel.Gouzout a oar an holl ez eo disheñvel ton an divizoù pem deziek diouzh ton ar c'hoariva ha diouzh ton ar prezegerezh. Ke-ment all a zo da lavarout diwarbenn ton ar Radio. Marteze ez eo bet ankouast kement-se gant ar vrezhonegerien vat a zo e penn Radio-Kimerc'h.....

Met goude lavarout kement-se, hon eus bremañ ur goulenn d'ober. Daoust hag e c'hell pobl Breizh-Izel tremen gant un 1/2 eurvezh vrezhonek bep sizh deiz , ha gant traoù d'en em ziduiñ hepken ?

Ne dalvez ket ar boan derec'hel da zibunif al lavarioù - mui : ar Skol , ar C'henwerzh , ar Journalioù , ar C'hazarn ,ar Sinema hag ar Radio a zo o kas lazhañ ar Yezh.....Kudenn ar SKOL a zo war-nes bezañ diskoulmet evit mat,hag araok pell amzer, e vo brezhoneg en holl skolioù ha skolaioù....Kudenn ar C'henwerzh , ar Journalioù, ar C'hazarn a lezimp a-gostez hiziv....Kudenn ar Sinema a vezo da ziskoulmañ goude kudenn ar Radio.Araok pell e vezo kemeret lec'h ar Radio gant ar Skinwelerezh pe "Delevizion" Ret eo d'ar vrezhonegerien lakaat o zroad er pal da gentañ, da lavarout eo, mont e-barzh ar Radio , rak ur wech aet e-barzh, e vo aesoc'h dezho lavarout o ger, pa zeuio mare ar Skinwelerezh... Ha neuze marteze, o vezañ ma'z eo kerent tost-tost Skinwelerezh ha Sinema , e vo gallet diskoulmañ kudenn ar Sinema e-unan.

Aes-tre ez eo lavarout e tleer diskoulmañ kudenn ar Ra -dio !!!!.Aes-tre lavarout e tleer kreskif lodenn ar Yezh !..... Met daoust hag e komprenet nag a gudennoù a zo stag ouzh an traoù se ?! Grit ur sell war Roll an abadennoù-Radio , evel ma vezont embannet war ar c'hazetennoc'h hag e welot raktal pegen pell emañ c'hoazh Yann diouzh e gazeg !

Petra hon eus ezhomm er Radio ? Da gentañ keleier : di -warbenn Breizh , ar c'henwerzh, ar marc'hadoù hag all... Keleier ar bed-holl...Setu danvez awalc'h dija ! Setu labour evit brezhonegerien ampart.

Kentelioù war ar micherioù : labour-douar, mekanikerezh , tredan hag all,..Tud akuit war o micher ha war ar yezh a vezo ezhomm amañ adarre.

Danvezioù all : danvezdiduif...Gouelioù..Pardonioù..Sportoù hag all.....
Neuze c'hoazh kentelioù evit ar Skolioù, Buanoc'h eget na soñjer e vezo ezhomm eus ar c'hentelioù-se.....
N'hon eus ket c'hoant da verkañ en un doare reüs ha spis, roll an abadennoù a c'hell bezañ roet. Met netra nemet an alberz-se eus ar pezh a zo da vezañ lakaet er Radio, a ziskouez ez eo afer ar Radio Vrezhonek en afer Ramzel ha na vo ket kaset da vat ken buan ha lavarout " chou d'ur yar " !

4

Daoust ha gouest ez omp da ober un dra bennak ? Penaos bouc'h-han al labour ? Ar Radio a zo bara pemdezic kalz a vrezhonegerien hag a vo mui-ouzh-mui...Daoust hag e kred dec'h-c'hwi ,lennerien , ez eo marteze ar Radio a savetaio ar Yezh a-benn ar fin, pe da vihanañ a vo ar gwellañ benveg evit adsevel " spered hag ene Breizh " ?...Er Skolioù brezhoneg nevez e vo tizhet ar vugaleDre ar RADIO e vo tizhet ar bobl a-bezh.....

N'eo ket, prest c'hoazh marteze ar Vretoned da zegemerout ar menoz-se ? Petra a soñjont? Moarvat nebeut a dra ! War " ZOUAR BREIZH " ,un nebeut sizhunioù a zo, ez eus bet ul lizherig a-berzh an Aotrou L. OMNES eus Plougrescant o klenn war an diaes ma'z eo pakañ Radio-Kimerc'h hag o c'houlenn digant an dud a youl-vat, skrivañ dezhañ evit klask sevel ur Gevredigezh-Selaouerien.....
Ac'hanta ! DEN ERET n'en deus kaset ger ebet dezhañ !!
D'hor soñj-ni, ne vo graet netra efedus , anez krouif ur Gevredigezh evel-se. Mar ne deo ket prest ar Bobl, neuze e talvezo ar Gevredigezh d'he dihumañ !

5

Kinnig a reomp eta sevel ur GEVREDIGEZH SELAOUERIEN VREZHONEK.
I- PAL AR GEVREDIGEZH .- Brezhonekaat ar Radio mui-ouzh-mui

2.-IZILI : Da gentañ, evel just, ar re a bae e gwirionez taosoù war o fost-radio....Bez'ez eus tud hag o deus ur post ,met n'eo ket diskleriet...O aliañ a reomp da ziskleriañ o fost evit donet ganeomp !!! Hag evel-se e walo awalc'h Paotred an Taosoù n'omamp ket o klask enebiañ outo ! Er C'hontrol , peogwir ec'h allomp an dud da gas arc'hant dezho !

3.-DOAREOU -EFEDIÑ. I- Toullañ kaoz gant ar re a zo karget eus ar

6

Radio e Breizh hag e Paris

II.- Pouezañ war ar Parlamanterien Vreizhat(karnaded ha sene-dourien) ha war ar C'horfoù politikel all.

III. Aliañ displegerien ar Radio Vrezhonek.

IV.- Broudan an dud ampart da sevel pennadoù hag abadennoù ha diouzh ret pourchas danvez-displegerien.

V.- Ober bruderezh e-touez ar Bobl.

Ar Roll-labour (ar raktres-se) moarvat n'eo ket didi.Tu a vo d'hen gwellañ gant alioù ha kuzulioù ar re a deurezo kemerout preder gant ar gudenn a zisklerionp amañ.Gant alioù aberzh tud a-lezenn, evit ma vo graet pep tra hervez al Lezernoù.Ar gevredigezh nevez ne glasko ket diskar ar pezh a zo, met ledanaat ha kreskif an dra-se.....

D A G L O Z A N

Ne fell ket dimp en em douellañ hon-uman na touellañ den ebet..Ne fell ket dimp kennebeut bezañ kemeret evit huñvreerien ha saverien gastell-el-loar...Gouzout a reomp e vo start ar c'hroged. Evit ma teuo hor mennad da vat , e renko an holl strolladoù a zo bremañ o labourat war dachenn pe dachenn eus ar Vro, bezañ prest da rein an darn , an eil d'egile....Ar c'hras dispar hon eus da gant bremañ e Breizh strolladoù yaouankizoù, hag a c'hell lo rentif d'ar Yezh ha d'ar Vro , en degouezh-mañ , ur servij dispar

KUDENN AR RADIO n'eo ket ur gudenn hag en em ziluzio . anezhi hec'h-uman...Ar Vretoned eo he diluzio o-uman pe a raio he diluziañ....N'eo ket da dortal.....RET EO DILUZIAN ANEZHI .
DEUET EO AR MAHE .

KLERG.

G.S. I)Evit bremañ n'eo er Gevredigezh Nevez nemet daou zen hag a raio da sekretourien da c'hortoz :

A. Omnes , Breizh Nevez , Plougrescant. G.d.N.

M.Le Clerc, Person, Bihulien. C.D.N.

2).Peurskrivet e oa ar pennad-mañ,p'hon eus lemmet war " Ouest - France"(2.7.55) ec'h erruje ar " Skinwelerezh " e Roazhon e 1956, hag e Brest, Sant-Brieg ha Gwened e 1957.....Ha gant-se n'eo ket amzer da goll.

7

EMBANNADURIOU

LEVR AR FURNEZ : war-nes donet er-maez.Priz:180 lur ha 30 lur evit ar mizoù-kas.

AVIEL SANT YANN : 250 lur + 30 lur mizoù-kas....E Bleun - Brug Kallag , 15 a viz-Mae e oa bet kanet en Aviel,diwar al levr-mañ.....
Goulenn al levrioù-se digant an Dimezell Sant Gall,48 Rue des Salles, Guingamp.C.C.P. 519 40 Rennes.

VIE DE L'ABBE JEAN MARIE PERROT, Fondateur du Bleun-Brug, gant Abbé Henri Poisson..
Er bloaz 1905 evit ar wech kentañ e oa bet graet Gouelioù ar Bleun-Brug, e Sant-Nouga, e Kastell Keryann.Saver ar Gouelioù e oa an Aotrou Perrot,hag er bloaz-mañ e vo graet e Landivizio Eured-Aour ar Bleun-Brug. Un digarez kaer da veuliñ an Aotrou Perrot evit e labour gaer ha war an dro d'hen enorifi evel Merzher " Feiz ha Breizh ".Setu perak e vo deuet-mat levr nevez an Aotrou Poisson o kontañ diamp buhez Yann-Vari Perrot, diazeour ar Bleun-Brug. Levr in 8° gant skoudennoù:850 lur.. Al levr a zeuio er-maez,hanter miz-Gouere ha' dal na vo embannet ,e vo kresket ar priz anezhañ 900 lur...Evit ramprenañ al levr kas an arc'hant:Librairie Universitaire J. PLIHON , 5 Rue Motte-Fablet,Rennes .C.C.P.Rennes.25-II

N'ankazait ket prenañ levr Jarl PRIEL : VA ZAMMIG BUHEZ, ul levr daou c'hant pajenn a lenner evel ur romant....Al levr war Baper Alfa : 800 lur franco
war Baper Ordinal: 495 + 30 lur mizoù-kas ..

E gwerzh er stalioù , hag e ti P. Bodonan ,3 Rue des Pctiers
Ergué-Armel , KEMPER

~~~~~
DALC'HIT SONJ....EURED AOUR AR BLEUN-BRUG E LANDIVIZIO HAG E KERYANN-SANT-NOUGA .GWENER 29 A VIZ GOUERE - ZUL 31 A VIZ GOUERE ... GANT KARDINAL ROAZHON HAG ESKIBIEN VREIZH .....AR GOUELIOU-SE A VO EN ENOR D'AN AOTROU YANN-VARI PERROT, MERZHER EVIT " FEIZ HA BREIZH " .AR GOUELIOU A LAKAO DA BLAN EN E SELANNAN AL LABOUR DREIST, SEVENNET GANT AR BLEUN-BRUG ABAO 50 VLOAZ,DRE BEVAR C'HORN AR VRO.....

8

BLEUN-IBRUG KALLAG

ur ger a-berzh
Rener ar
Bleun-Bleun

Tremenet mat eo bet an drivet Bleun-Brug Eskopti Sant Brieg ha Landroger hag un devar bras eo evidomp , renerion, trugarekaat kement hini en deus sikouret aozañ ar gouel-se. Diaes e vefe dimp lavarout ur ger diwar bep hini, rak niver an dud a labour war dachenn ar Bleun-Brug a ya war greskiñ bep bloaz. Daoust da se n'hellomp ket tovel war an holl. Trugarez eta da Aotrou Person kanton Kallag a zigemeras en e barrez gant kement a levnevez gouelioù ar Bleun Brug ,ha goude-se a boanias evit ober eus an devez-se ur Gouel dispar dre al lidoù ar ch'an hag ar prezegerez.

Ul labour vras a oa lakaet war gont an Ao.Kure : lizheroù a bep tu , tud a bep seurt da welout, salioù evit degemer ar C'hel c'hioù , ar park evit gouel an abardaez , al leurenn-c'hoari, an Uhel-gonzerezh....An holl draou-se an Aotrou beleg ar Jan a reas aneze hep dement."Vit an holl labourioù-se en deus kavet sikour a-touez e vignoned nivrus en Kallag. Deze ivez trugarez.

Ur blijadur a oa evidomp goulenn tra pe dra digant al leanezed, rak bep tro e roent dimp ur respont vat.Ar vamm-briolez he devoa lakaet en hor servij leanezed, bugale ,hag he skol a-bez. Ur labour vras eus ar C'hoariva d'abardaez a oa bet graet gant leanezed ha bugale ar skol ; ar c'hlasoù holl a oa bet miret evit ar c'henstrivadegoù , ha da noz ,tremen kant paotr ha plac'h yaouank a oa bet koaniet gante. Ra skuilho warne an Aotrou Doue e wellafbernoz.

Met evit gwir eo holl dud Kallag a vije da drugarekaat evit an holl bean o deus kemeret da gempenn pep tra , stalioù, strae - doù ,tiez.

Sikour hon eus bet ivez eus an diavez : Aotrou Person Plougernev , Fanch an DU , gant e galon Vreizad , e delem a Varz, e ouiziegez a Velec hag e vouez d'assonus a roas d'imp ,empad an oforonn,eur brezegenn eus an dibab. Aotrou Person Tremargad a dleomp d'ozañ al lodenn vrasañ eus c'hoariva an abardaez : "An Doue mammenn ar Feiz" .Gouere,hemennoù kalonek d'an aotronez personed diredet d'ar gouel gant skeudennoù,bannioù,kroazioù,ha kirri ten kergut a barrezianiz, da renerion ha renerezed ar skolioù o deus poaniet 'vit kas bugale d'ar c'henstrivadegoù.

Mar ga bep bloaz ar Bleun-Brug war gerraat eo abalamour da

9

niver ar vignoned da greskiñ. Gant kement a volontez vat diskouezet abaoe tri bloaz 'zo hon eus fizians vras e teuo da benn-vat a-benn bloaz e Gwengamp gouel ar Bleun-Brug Bras .

J. Kadoudal
ha Renerien B.B. Bro Dreger .

AL LIDOU-SAKR e Bleun-Brug

A hep tu ez eus deuet testenioù o tiskouez ez eo bet plijet-kenañ an doare m'eo bet lidet oferenn ar Bleun-Brug. N'eo ket mont en tu-hont d'ar wirionez na c'hwezhañ an traoù, lavarout ez eo bet al lidou eus ar c'haerañ. A-raok pep tra, ez eo dleet meuleudi da Aotrou Person Kallag, an Aotrou Chaloni Diouron, evit ar stumm dis par en deus da renkañ an ofisoù, ha da ofisañ e-unan; dezhañ ez eo dleet evit un tamm mat, kaerder an oferenn. Dleet eo ivez meuleudi d'an Displeger pe " Lenner ", an Aotrou Floc'h, aluzener Bleun-Brug Treger-Kernev , a ouezas implijañ e skiant vras hag e vouezh vras da vevsaat ar misterioù santel....Dleet ivez meuleudi ha gourc'hemmennoù d'ar ganerien a reas o labour gant ampartiz, ha koulskoude dre un degouezh fall, e vanke un toulled brav eus trolladoù-kanerrien Bro-Dreger , e Kallag ar 15 a viz Mae diwezhañ.

Araok reñf an tenor eus ar Gouel en iliz, e karfemp reñf da gompren perak ez eus bet klasket ober un dra bennak nevez, e Kallag er bloaz-mañ....

Hep mar ebet e vo implijet hep dale marteze Yezh ar Bobl el Liderezh, n'eo ket hepken evit reñf ar Sakramantoù, evel m'eo aotreet a-benn bremañ, met soken evit an Oferenn. N'eus digarez ebet evel just, da vont enep bolontez an iliz, mar kav dezhi ez eo mat ha fur lakaat Yezh ar Bobl da dalvezout en ofisoù, evit gloar an Aotrou... Dimp-ni, brezhonegerien, ez eo sldaer an traoù : RET EO STUMMAN AR BREZHONEG DIOUZH SE.... N'eo ket avalc'h ar c'hantikoù a vez kanet e-pad an oferenn. Alies n'o devez ar c'hantikoù-se seurt ebet d'ober gant an oferenn hec'h-unan. Nebcut-nebcut eus hor c'hantikoù a c'hell servijout evit un oferenn komprenet-mat. Ret eo krouiñ, sevel traoù nevez... Un dra vat a vije d'ar re a zo akuit da sevel kantikoù; aozañ un dra bennak. N'emaomp ket enep da se. Hag alies e kaver beleien hag a c'houlenn kantikoù nevez er stumm-se; hag ar c'hantikoù-se savet war donioù kozh pe zoken tonioù nevez (aes d'ar bobl da zeskiñ) a c'hellfe bezañ implijet er parrezioù lec'h n'eus nemet ur beleg hepken .

Met tu a zo da vont pelloc'h eget se .... Setu amañ eta penaos e oa bet renket an traoù e Kallag. An Oferenn e-lec'h bezañ un oferenn-bred, a oa un oferenn-blaen... E keñver an Oferenn e oa ul LENNER, hag a oa e roll diskleriañ e brezhoneg, testenioù latin oferenn-an-doiz, ha reñf e penn kentañ pep lodenn eus ar Sakrifis, un diskleriadur berr, da unañf an dud gant jestroù ha pedennoù ar Beleg-Ofiser. N'eus netra dreist-ordinal e kement-se, peogwir eo'h en em gemer evel-se bremañ, un tamm dre-holl. Pezh a zo nevesoc'h avat, ez eo en deus an Displeger KANET an Abostol hag an Aviel e brezhoneg (ar c'han diwezhañ-mañ war un ton nevez, hervez ur mod breizhek); hag o vezañ ma oa an Aviel ur pennad tennet eus Aviel Sant Yann, e oa bet implijet evel just, an droidigezh nevez savet gant Klerg ha Maodez Glanndour....

Ahendall e oa bet aozet kanennoù (kantikoù) a-ratozh-kaer... Evit ar VIDI AQUAM, e oa bet lakaet an Antifonenn hag ar Salm war un ton nevez a-grem savet gant an Aotrou Gwasdoué. Un ton gweñ ha soubil-kenañ, aes-tre da zeskiñ ha da ganañ, tost-tre ouzh ar stumma gregoriat.

Evit an Ofertouer e oa bet kemeret ur stumm all: treñf e brozhoneg ar c'han latin kozh CHRISTUS VINCIT, en ur virout an ton kozh. Aes-tre ez eo ober er stumm-se, evel m'hon eus diskouezet di- o reñf e BIER-IBEL an "Attende Domine". Marteze ez eo plijusoc'h ha gwelloc'h sevel awechoù un dra bennak nevez-flamm, daoust ma'z a mat-tre Yezh Breizh war ar c'han gregoriat. Evit yezhoù'zo evel ar galleg ez eo disheñvel an traoù. Kreñv ez eo er galleg, silabenn diwezhañ ar gerioù hag en abeg da se, e renk ar galleg kaout tonioù ispisial, evel m'en deus komprenet mat Gelineau .....

Kan ar Gomunion a oa c'hoazh un taol-esa. An Aotrou Floc'h en doa kemeret un ton pobl bet embannet gant Vallée: Gwerz Kabusin ar Gwenn. Hon adstummet en doa evit sevel warnañ Antifonenn ha Salm Koment-se a ziskouez e c'heller ober traoù mat-kenañ, dre en em harpañ war ar modoù-sonerezh hag an tonioù pobl eus Breizh....

Un dra all da verkañ : An Aotrou Diouron, da glosañ Bennozh ar Sakrament en doa kanet o BREZHONEG en orêzon : Deus qui sub Sacramento.... Despetus e oa avat, e oa t'ankouast lakaat an uhelgomzar rez e-tal an iliz, evit Salud ar Sakrament; diacs e oa klavout arvat eus e-bell.

Un taol-esa ne oa ken ar peñf a zo bet graet e Kallag, un taol esa hag a zo douet da vat.... Gant bolontez vat, gant urzh hag emglev e vo tu da sevel traoù padus, traoù kaer-neurbet e yezh hor Bro evit brasañ mad aneoù ar Vretoned .....

KENSTRIVADEGOU ar SKOLIOU e 1954 ha 1955

STATISTIKOU

NIVER ar SKOLIOU. E lodenn vrezhoneg an eskopti, arriagondi Landreger, ez eus : 27 skol baotred
83 skol merc'hed
5 skol gemmesk (paotred ha merc'hed).

115 en holl

Merc'hed	BLEUN - BRUG 1954 e PLEUVIAN	
	Niver ar skoliou	Paotred
Bulien	7 skoliadez	Gwengamp
Ploubêr	17 "	Pempoull
Pleuvian	58 "	Plijidi
Rospez	9 "	Landreger
Lanvon	4 "	Ploueg ar Mor
Pleuveur-Gaoter	40 "	Bulien
Plæraneg	6 "	Boulvriag
Tredarzeg	27 "	Tremargad(parrez)
Priel	10 "	
Keriti	1 "	7 Skol+Tremargad.
Boulvriag	6 "	21.87 % eus ar skolioù paotred
Arvor-Pleuvian	10 "	
Tremargad	5 "	
Pempoull	5 "	

13 Skol+ 1 barrez hep skol:Tremargad = 205 Skoliadez. 14,77% eus ar skolioù merc'hed.

NIVER AR GENSTRIVERIEN

Merc'hed	Displegan	Lenn	Kanañ	Paotred	Displegan	Lenn	Kanañ
Bihan	55	19	38	13	11	13	
Krenn	66	49	64	4	19	13	
Bras	30	34	35	14	27	14	

151	102	137	31	57	40
390 Kenstriverez : 75,28 %					
128 Kenstriver : 24,72%					
- 518 en holl					

KENSTRIVADEG ar TRESADENNOU

MERC'HED:	PAOTRED :
Briad 8	Pontrev 2
Pleuveur-G. 3	St Nikolaz 2
Rospez 3	Ploueg-ar-Mor 7
Tredarzeg 13	Pempoull 1
Planiel 3	Bulien 3
Pleuvian 55	Landreger 15
Pontrev 16	Dizantv 1
Dizantv 9	
110	31

En Holl : 141

NIVER ar SKRIVADURIOU (Labourioù graet er Skolioù a-rack ar Gouel)

Paotred :	Merc'hed:
Bulien 2	Bulien 1
Tremargad 3	Planiel 2
	Ploubêr 2
	Tremargad 1

En Holl : 9 Skrivadur

+.+.+.+.+.+.+.+.+.+.+.+

BLEUN - BRUG 1955 e KALLAG

MERC'HED	NIVER AR SKOLIOU	hag ar SKOLIDI	PAOTRED
Bulien	21	Gwengamp I.V.	5
Ploubêr	20	Pempoull	25
Rospez	18	Plijidi	5
Lanvon	2	Ploueg-ar-Mor	25
Boulvriag	10	Bulien	7
(ar 5 skol-man a oa deuet da Pleuvian)		Boulvriag	8
		(ar 6 skol-man a oa deuet e Pleuvian)	
		Mael-Karnez	6
Bulad	21		
Plijidi	4		
Senven	26		
Kallag	26		
Karnoed	12		
Ploumevez-Quintin	2		
Brelevenez	20	13 Skol ha 193 Skoliadez	
Duod	-25	14,77% eus ar skolioù merc'hed	

Merc'hed - Displegan	NIVER AR GENSTRIVERIEN		PAOTRED-Displegan	lenn	kanan	
	Lenn	Kanan				
Bihan	32	6	21	7	9	11
Krenn	50	40	48	10	18	18
Bras	27	29	44	11	8	6
	109	75	113	28	35	35

297 Kenstriverez : 75,18 %
 98 Kenstriver : 24,82 %

395 en Holl

MERC'HED	KENSTRIVADEG an TRESADENNOU		PAOTRED	niver :bihan	38
	niver :bihan	6			
krenn	17		krenn	19	
bras	22		bras	13	
en holl	45			70	

SKOLIOU : Brelevenez
 Bulien
 Kallag
 Ploubêr

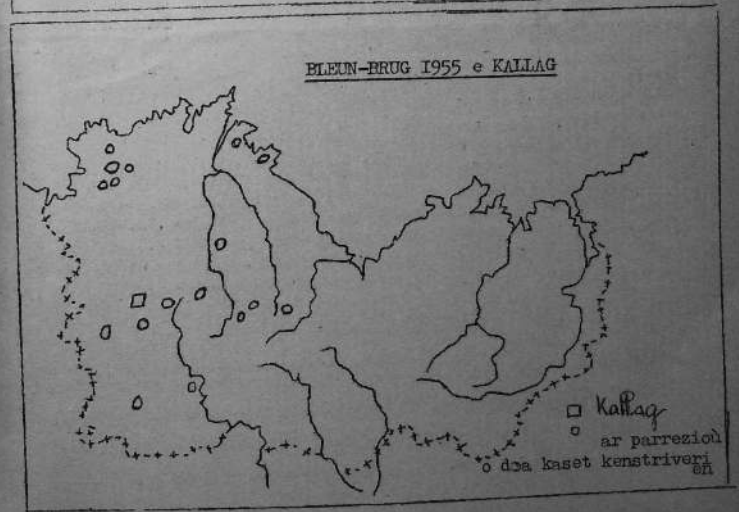
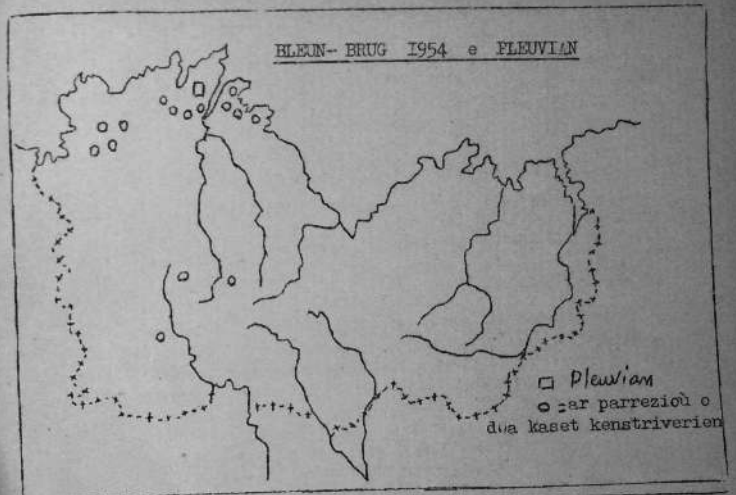
SKOLIOU: Bulien
 Kallag
 Pempoull
 Ploueg-ar-Mor
 Sant-Erieg
 (Kalon Sakr)

En HOLL : 115 Tresadenn
 9 Skol.

MERC'HED	NIVER AR SKRIVADURIOU		PAOTRED : Bulien	I
	Bulien	1		
Plouber	6		Ploueg-ar-Mor	1
Bulad	2			2
Brelevenez	7			
Karnoed	3			
	19			

En HOLL : 21

KAZETENNOU OG'H EMBANN BREZHONEG.....Lennit bep sikhun penna -
 doù saourus ha talvoudus Herve KONAN war RENOUEAU.Lozet-mat,skri
 vet-difazi,diwarbenn traoù an amzer a ren,embannet dindan anv
 BREIZH HAG AR BED ".Hor goure'hemennoù da RENOUEAU ha da gonlabou
 rer

E V E Z H I A D E N N O U

- 1.- Ar statistikoù -mañ a zo bet savet diwar ar rolloù kaset gant ar skolioù a-raok ar gouelioù, hag ar rolloù savet gant ar varnerien evit ar skolioù n'o doa ket kaset o roll. An niveroù roet n'int ket diarvar a-grenn eta. Skol Vulien a zo ur skol gemmesk. En dregantadoù (%) e kont evit div skol.
- 2.- Niver ar skolidi. E Pleuvian e oa 283 skoliad .E Kallag, 272
Niver genstruverien " 518 " " 395
Niver ar vugale deuet da Bleuvian a oa bras. N'helled ket gortoz un niver brasoc'h e Kallag; nag ar boblann nag ar skolioù n'int ket ken stank e Kernev hag e Treger-Gouelou.
- 3.- Ar barrez dibabet evit ar gouelioù a zedenn muioc'h ar skolioù diwar-dro ar reo, dreist-holl ar skolioù-merc'hed. 38% eus ar skolioù-merc'hed a oa e Pleuvian a zo deuet da Gallag.
Ar skolioù-paotred a ziskouez kaout muioc'h a gendalc'husted 85% (6 diwar 7) eus ar skolioù a oa e Pleuvian a zo deuet da Gallag. Kement-se en abeg da garantez-vro ar Rener pe ar c'he-lenner war ar Brezhoneg. 3 eus ar skolioù-se o deus ur Bagad (50%) a oa e Kallag abaoe ar beure.
- 4.- En gwirionez ez eo bihan-tre niver ar skolioù a gas tresadennoù. Peurvuian e teuont ivez d'ar B.B. (87,50%) e 1955) An destenn dibabet evit an eskopti a oa aec-tre : An Dour hag e Aroue zelezh. An tresadennoù gwellañ a vez kaset gant ar re yaouank. Int a vez en o bleud en dresadenn zicub; ne vezont ket distummet c'hc'hazh ! E Kallag e oa bet renket al labourioù gant an Ao. NICOL, enseller ar skolioù, ha Bernard de Parades.
- 5.- Niver ar skrivadurioù a zo aet war gresk eus 9 da 21. (233% muioc'h eget e 1954 !) Ret e vefe pouezañ war ar genstrivadeg-se a zo digoustus ha talvoudus. Bez ez eo diouzh ar vugale a gomz ar yesh mat awalc'h. Ne dle ket an doare-skrivañ, an ortograf, bezañ ur skoilh. Lezel ar vugale da skrivañ e-giz ma ouzont. Arabat dreist-holl mougañ pep ijin ha pep galloud-emzisplegañ gant an dra-se evel ma reer re alies evit kelennadurezh ar Galleg.

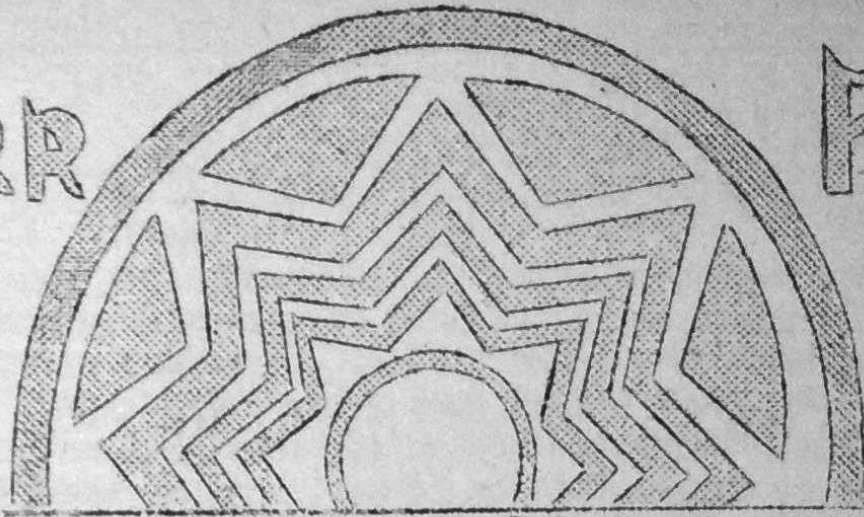
A. AR C'HALVEZ

KASET O KOUMANANT d'an TENZORER : Per E V E N , 18 BALI
CLEMENCEAU . GUINGAMP. C.C.P. ROAZHON 508 - 07 .
PRIZ ar C'HOUMANANT : 200 LUR ar BLOAZ d'a nebeutan.

BARR

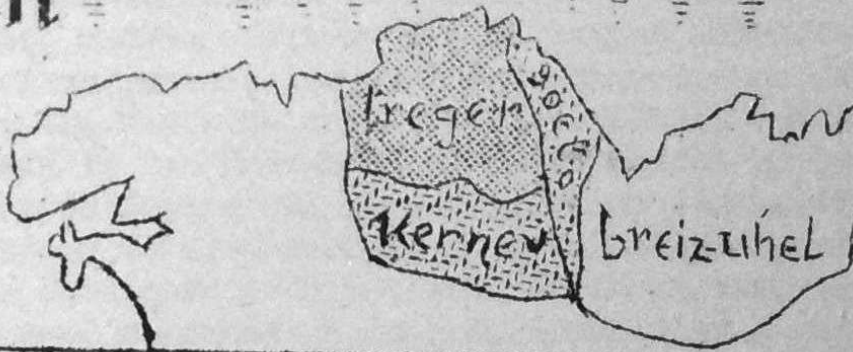
Heol

Bleun

BRUG

adou
an

hanter-
noz

TRIMIZIEK
NIVERENN. 4. GWENGOLO 1955
Priz an Niverenn : 50 Lur.

Directeur : CADOUAL. Bourbriac
N° 4. Septembre 1955. Trimestrielle
Prix du N° : 50 Francs

TAOLENN

BUHEZ AN AOTROU PERROT	Pajenn 2 . 3
EMBANNADURIOU NEVEZ	3 . 4
AL LABOUR VREZHONEK E KLOERDI BRAS SANT - BRIEG	5 . 6 . 7 .
BLEUN - BRUG LANDIVIZIO	8 . 9
ESKOPTI SANT -BRIEG ha LANDREGER e LANDI.	10
GOUELIOU AN HANV	11
KORN ar SKINGOMZ hag ar SKINWEL	12

IBUHEZ an Aotrou PERROT⁽¹⁾

Kerkent hag en em gavet al levr ganin, em eus lammet warnañ evel just digoret em eus anezhañ, ha troet ar pajennoù. An Aotrou Perrot : e vugaleaj, e amzer-studi, e gureaj, e vuhez a bereson hag e varv. Hep mont d'ober gant gerioù bras, gant frazennoù pompadus, met p' tisplegañ hepken an traoù evel ma'z int bet, en deus tizhet an Aotrou Poisson lakaat da vezañ bev-buhezek dirak hon daoulagad, an hini a chom merzher Feiz ha Breizh. An darvoudoù, an testennoù degaset, a gomz drezo o-unan, pe da vihanañ a seblant komz drezo o-unan. Rak ampartiz oberour al levr a zo bet end-efn lakaat e-kreiz ar sklerijenn splannañ, ar pep talvoudusañ eus vuhez an Aotrou Perrot, ha merkañ mat al linennoù pen-nañ anezhi. N'eus ket tu en ul levr a 300 pajenñ bennak, da zisplegañ penn-da-benn holl labour hag oberiantiz ur paotr kas-war-raok, evel diazeour ar Bleun-Brug; tu ebet kennebeut all da gontañ dre ar munud, an diaezamantoù a bep seurt en deus kavet war e hent. Ar pezh a zo skrivet a zo tremalc'h evit ma vo anat meur a dra.

An dra-mañ marteze da gentañ : adalek ar penn-kentañ betek ar penn diwezhañ, en deus poaniet an Aotrou Perrot hep paouez, da gas war-raok ur soñj, ur mennad, ur c'hoant don meurbet en e greiz. Gouestlet en deus bet e vuhez da silvidigezh korf ha spered an dud-se diwar ar maez, dismagañset ha dilezet, a zo ar vrezhonegerion anezho. Tud awalc'h a vo kavet evit lavarout n'eo ket labour-veleg ober war-dro brezhoneg, yezh, gwiskamant, kustumoù hag all. Heñ avat, a sant don en e galon n'eo ket gwir, hon lavarout a ra en ur slogan " Feiz ha Breizh " hen displegañ a ra evel ma c'hell, gant ampartiz ha dizampartiz war un dro; met, santout a ra ar wirionez-mañ : ar Vretoned o deus ar gwir da vezañ tud, da vezañ Bretoned, ar brezhoneg ar gwir da badout, ha mar bez distrujet personelezh ar Vretoned, dinerzhet o spered, ne vo ket hep ober gouz ouzh ar Feiz a zo o hini. Distrujet e vo pep tra war un dro.

Muioc'h-mui e teu ar gwirioneziou-se da vezañ anat d'an holl en amzer a-vremañ ha n'eus nemet lenn prezegennoù ar " Semaine Sociale " diwezhañ e Nansi evit hon gwelout, lakaomp da skouer prezegenn an Tad Gabel. An Aotrou Perrot a labourer evit ar Feiz kenkoulz ha tud ar " Sizhunvezhioù Sosial " o Bro-C'hall.

(1) Vie de l'abbé Jean Marie PERROT fondateur du Bleun-Brug, gant Abbé Henri POISSON. (Embannet e Ti Flihon, Roazhon)

An istor an Iliz e weler tud evel Kamilh Lelliz, Sant Visant a Baol, oc'h ober war-dro klañvourien ha diskleriet ez int bet sent gant an Iliz Katolik. N'o devoa graet koulskoude nemet war-dro ar c'horfoù. Daoust ha n'eo ket labour talvoudusoc'h, ha poaniosoc'h ha koustusoc'h ivez siwazh ! louzaouif kalonoù ha speredoù an dud ? Daoust hag ar veleien er skolioù bihan pe er skolaжоù ne reont ket labour-veleg o kenteliañ ar vugale hag an dud yaouank ?

° ° °

Un dra all ivez ez on bet souezhet gantañ. A-dal ar penn-kentañ, e kav an Aotrou Perrot skoilhoù e-leizh dirazañ. Daoust ha fellout a rae d'an Aotrou Doue e vije e vuhez penn-da-benn ar gwir verzhherenti ? A-dal nec'hamant ar peotrig difennet outañ komz brezhoneg, beteg an tenn diwezhañ a lazhe anezhañ, merzherenti gñzh da gentañ betek merzherenti ar gwad skuilhet. Ar skoilhoù-se a zeu marteze awechoù diwar bolontez fall an dud, met kentoc'h diwar sempladurezh ha gwanted o c'halon, diwar beuz welorezh o spered. Ha neuze an hini a wll ar pezh a zo d'ober, an hini en deus c'hoant da labourat, evel an Aotrou Perrot, a c'houzafiv poan-spered ha glac'har on abeg da se.

Ur born traoù a zo, e-keñver abostolerezh, hag a vo bet tamallet d'an Aotrou Perrot ober ganto (evel ar c'hoariva, al lazhoù-kanañ) hag hol lak bremañ da vouc'hoarzhin dirak sotonn an dud, pa'z omp-ni ken kustur o'ober ganto bemdez.

Ar bed a dro... Hñ soñjal a ran : " Ar re a demall d'an Aotrou Perrot tra pe dra, daoust ha ne dint ket tud warlerc'hiet, tud kalet o c'halonoù, tud serrad o speredoù ? Petra a vo ber-nedigezh an amzer-da-zont war an den souezhus-se ? "

Daoust da bep tra ez eo heñ an hini a chom-muioc'h eget tud all, evel un den-meur on istor Breizh a-vremañ.

BARR - HEOL

EMBANNADURIOU NEVEZ

AR BIHL : LEVR AR FURNEZ (180 Lur + 30 lur mizoù-kas. Skrivañ d'an Dimezell St Gall, 48 Rue des Salles Gwengamp, K.P. 519.40 Roazhon.

Gant ur gwiskamant brezhonek kaer e teu ar-mac'h an eil war-lerc'h egile LEVRIOU AR BIHL. Maodez Glandour a ginnig deomp an dro-mañ, en ul levr a 78 pajenn, an 19 Pennad eus LEVR ar FURNEZ. Ezhomm a oa ur prederour hag ur barzh evit ober al labour-treñf rak menozioù uhel ha filozofiezh a gaver el levr, komesket gant barzhoniezh. Deuet eo a-benn Maodez Glandour da wiskañ ken brav soñjoù uhel ar skrivagner sakr greziñnek, m'en em c'hou lenner awechoù hag-añ n'eo ket bet savet al levr nevez war-eün e brezhoneg. Ul levr eo hag a lenner gant dudi. Ul levr eo hag a ro tu da broderiañ war Donkadur Mab-Don. Ul levr eo hag a vo un tefizor evit ar C'halec'hioù-studi Biblek, e brezhoneg.

E SEKUD TOUR BRAS SANT JEREMEN (Yeun ar GOW) Hor mignon Yeun ar Gow, ar skrivagner kernevat anavezot, en deus bet c'hoant da addisplegañ evitañ, evit e vugale hag ivez evit ar re a blij dezho lenn brezhoneg, bloavezhioù kentañ e vuhez, e Pleiben. Ur blijadur e vezo evit kalz eus e lennerien adkaout en "Envôrennoù ar skrivagner", traoù heñvel-tre ouz ar pezh o deus bet gwelet o-unan en o bugaleaj. Pennadoù 'zo a vije bet tu marteze da startañ ha da wiskañ muioc'h, met anat eo, eo bet follet da Yeun ar Gow chom tost-tost d'ar "gonterien a wochall" hah a blije desho kentañ en ur yezh pinvidik traoù hag a ra dudi o selaouerien, e-kerzh nozvezhioù ar goañv. Tud Pleiben a vo stad onno o lenn anvorennoù Yeun ar Gow hag ivez ar Vretoned eus kornadoù all Breizh.

LEVRIOU AL LIAMM. - Gouzout a raer penaos o deus tud al LIAMM kavet an tu da voulañ levrioù avit ar vugale, ha levrioù ken kaer hag e n'eus forz petore yezh. En em glevet ez int gant un ti hag a sav taolennoù evit ober levrioù : prenañ an taolennoù a vez graet ha neuze e vez lakaat ar skrid da vezañ moulet en un ti all. Da heul MERC'HIG AR ROZENN ha PAOTR E VARV GLAS setu ROBINSON KRUIZ hag AR C'HEMENER BIHAN KALONEK. Botek hon ez eo un tammig bihan keroc'h al levrioù-se eget ar re c'hallek. Met dambrest e vo graet un emglev gant ar Broioù Keltiek all hag ivel-se e vo tu da gaout levrioù ken marc'hadmat pe varc'hamatoc'h zoken eget e gallek... Prenit eta hep dale Robinson Kruizo hag ar C'hemener bihan (180 lur pep hini). Skrivañ da P. Le Bihan, 13 Route de Vaugrard Meudon (Seine et Oise)

AL LABOUR VREZHONEG
E KLOERDI
BRAS SANT-BRIEG

Rannet ez eo Eskopti Sant Brieg (evel hind Gwened) e div lodenn : Breizh-Uhel ha Breizh-Izel. Breizh-Uhel oc'h ober gant ar galleg ha Breizh-Izel oc'h ober gant ar brezhoneg. Setu penaos e Kloerdi bras Sant-Brieg e kaver daou rumm kloareged : ar C'hallaoued hag ar Vrezhonegerien. E-lec'h "Brezhonegerien" e vije gwelloc'h komz eus kloareged genidik a Vreizh-Izel, rak meur a hini eus ar-re-mañ n'ouzont ket ar Yezh, dre ma'z int bet savet e kêr ha meur a hini all a zo ganet a C'hallaoued rik pe zoken a estrenien ; met holl e vezont sellet evel brezhonegerien, hag un dra fur ez eo, rak o vezañ ma vezont holl savet en un "aergelc'h" breizhat, e c'hellont en em ober diouzh spered Breizh Izel hag ober labour vat hag efedus, goude deskif ar Yezh....

Evit abegoù anat d'an holl, ez eo ar galleg yezh nemetken an darempredoù hag ar c'hentelioù evit Gallaoued ha Brezhonegerien.

°°

Hervez lezenn ar C'hloerdi, n'o deus ~~ez~~ C'hallaoued mann ebet d'ober gant Yezh Breizh-Izel. Aotreet ez eo dezho koulskoude heuliañ ar c'hentelioù brezhonek, ha pa vo sellet ervat, e c'heller lavarout ez eus bet kalz anezho o kregif gant studi ar yezh. O kregif, rak nebout-tre anezho a zo deuet a-benn d'he deskif... Bremañ n'eus nemet daou a Vreizh-Uhel a gement a zo personed e Breizh-Izel. Unan-all, goude bezañ bet e penn ur barrez a Vreizh-Izel, a zo distroet da Vreizh-Uhel, en abg d'ar Yezh. Ur pevare hag a oa person e-kichen Pempoull, a zo o paouez kemerout e retred, en askont d'e cad .....

En amzer dremenet ez eo bet an Aotrou Patrel (Jân Pat !!) unan eus ar re vrudetañ. Genidik e oa eus Porzhig e-tal Sant-Brieg hag e holl labour en deus graet e Breizh-Izel. Lemm e oa e spered hag e "latenn".... Goude ma oa ast da vezañ da di ar velc'ien gozh e Karmel Sant Brieg, e veze ret gvelout anezhañ, ha heñ pevar-ugent vloaz bennak, o sevel serzh-mat, grav Florin, e-pad ar brezel diwezhañ, da vont da ganañ an oferenn-tred .... Unan all koshoc'h ha lesarvet "Petit Père" : an Aotrou Auffret un asez medisin, ha brudet evit e zonezon da gaout marnennoù-dour. Chomet e oa peg-mat outañ e bouez-mouezh gallek .... Neuze an Aotrou Holid, ur furcher toust hag en deus lezet kaiseradoù -

traoù war e lerc'h . Anvet e oa bet ofiser an Akademi . Met war e gartenn-vizit e skriva : J.L. Heliou eus an Akademi !!!

Ur yezh souezhus-awalc'h ez eo ar Brezhoneg , ha setu perak araok " mestroniañ " anezhi , e oa bet dic'hafset da veur a hini eus an Aotronez emamp o komz diwar o fonn , distagañ bommoù e - veek ! Bommoù hag a zo chomet brudet , petra bennak ne dint ket holl gwir-bater moarvat .

Evel an Aotrou Jaf-Pier Le Coq, ur "Gall" ivez , pa oa Kure e Tregastell...Un deiz bennak edo o vont da besketa , d'an aod.Hag heñ oc'h en em gacut gant ur martolod . Hemañ, o gasketenn-vartolod gantañ war e benn, bragoù ruz gantañ hag ur jiletenn c'hloan tev ur chek en tu kleiz d'e c'henoù hag ur min-c'hoarzh e korn dehoù o vuzell , a respontas salud an Aotrou Kure. O vont da besketa 'ver , 'm eus aon , Aotrou Kure ?

- Fe 'ya ! Me a zo o vont da besketa gwragez.....
Ar martolod a cheñchas tu d'e chek, a cheñchas korn d'e vinc'hoarzh
- Chañs-vat deoc'h neuze , Aotrou Kure , cmezañ !...

Daoust d'e boz un tammig bihan skocmp, ne gollas ket an Aotrou Kure e vrud mat. An dud a gemeras font, rak gwragez ha gwra'hed a zo traoù dishefvel !!!

Ar rese , ha re all c'hoazh na dalvez ket ar boan komz amañ diwar o fonn , o deus graet o labour-veleg o Breizh-Izel..Bez'ez e eus re all avat, hag o deus bet klasket deskiñ ar yezh. An Aotrou Cabaret , bet rener-meur ar C'hloerdi vras ha marvet un nebeut bloavezhioù a zo, en doa desket un tamm mat a vrezhoneg. Ha p'edo kelennet e Kloerdi bihan Landreger , araok bezañ anvet da gelenner proderouriezh e Kloerdi bras Sant-Brieg , ez ad da sikour ar veleien diwardro Landreger ...E Sant-Brieg avat, en doa ankounac'het c'haet hogozik pep tra. Ne oa ket un don d'on em voutañ, met lavarout a rae : " Kroget e am bet da zeskiñ brezhoneg, hag akuitoc'h e oan eget an Aotrou Rouzig. Met an Aotrou Rouzig a oa bet anvet da gure ha me da gelenner , hag a-benn ar fin am boa ankounac'haet kement a ouien ! " An Aotrou Rouzig-se , mar ne faziomp ket, eo an hini a zo bet brudet evel aluzener studierien ar Skoloù Uhel e Pariz , hag en deus skrivet levrioù. Gonidik e oa eus Breizh-Uhel , daoust d'e anv....

E-touez pennoù bras an Eskopti, an Aotrou R. en deus bet labourer war ar Yezh ivez ...Hag e parrozioù Breizh-Uhel, ez eus beleien ha n'o deus tamm poan ebet o lonn traoù uhel evel AL LIZHER !.....

Un dra gurius e vije klevout perak oc'h en em lak ar "C'hal - laoued" war studi Yezh Breizh-Izel. Plijadur dilettante ? C'hoant

abostolerezh ? Karantez evit un dra bennak eus ar Vro ? Karantez ar Vro ? Karantez evit ar ouiziegezh ? Mouezh ar gwad ? Respontet neb a garo !

Met ar Skol Vrezhoneg e Kloerdi Bras Sant-Brieg a zo graet evit "Kloareged Breizh-Izel"...Un dra vat , evel just, ez eo ar Skol-se da sikour tud yaouank beuzet ar galleg adalek o ead tenezañ, koulz lavarout, da addeskiñ ur yezh hag a vo o benveg-abostolerezh.... Ne raimp ket istor ar Skol-se, daoust ma vije traoù kaer da lavarout diwarbenn labour tud evel an Aotrou David, Eskob Sant-Brieg, hag a voe e-touez ar re gentañ da reiñ lusk ha lañs da studi ar Yezh hag ar Sevenadurezh Vreizheg...Ne raimp nemet addisplegañ an doareoù o deus bet kelennet ar Yezh er C'hloerdi, ar vadelezh da zegemenn decmp hag a sell dreist-holl ouzh ar bloavezh-skoli1954-55

PAL AR SKOL.- Deskiñ lenn ha skrivañ ar yezh. Skrivañ mat ar yezh dre zeskiñ ar Yezhadur ...Lakaat ar gloareged barrek da brezeg hep diaezamant ebet.

AMZER AR SKOL.- Tri c'hardeur bep sizhun. N'eo ket kalz. N'eus ket eta amzer da goll.

LEVRIOU IMPLIJET.- Yezh hon Tadou .Geriadur Roparz Hemon. Yezhadur Roparz Hemon.

RUMMADOU SKOLIDI.- Rennet eo ar studierien e tri rummad :
I.-Ar gloareged a zo eus parrozioù divrezhonekaet evel Landreger , Lannuon, Gwengamp, Pempoull . Desket e vez lenn ha skrivañ un tammig hag e kroger gant studi ar Geriadur.

II.- An eil rumm: Ar Gloareged a gomz mat ar yezh , nemet n'ouzont ket ha skrivañ. Studiet e vez ar Yezhadur ha desket skrivañ mat ar Yezh.

III.- An trede rumm. Ar Gloareged barrekoc'h war ar yezh: Er rummañ, e renk ar gloareged aozañ prezegannoù. Pep kloareg a ra evel-se ur sarnon bep tri miz. An testennoù-pad miz-Mae diwezhañ (1955) a oa diwarbenn ar Sakramantoù ..

Goude ar brezegann, e labourer neuze war Lizheri Sant-Paol. Troet eo bet evel-se diwar ar Grezianeg, pennadoù eus al Lizher d'ar C'halated hag eus en eil Lizher da Gerintiz...Ur labour dalvoudus-bras ez eo hennozh evidomp...Mar prezeg pep hini en e rampezh, evit al labour diwezhañ-mañ ne vez implijet nemet ar brezhoneg lennegel.

LEVRAOUEG.- Bez'ez eus ul levraoueg hag a feurm levrioù da neb a gar. Koumanantet ez eo al Levraoueg d'ar c'helaouernoù-mañ : MAERHEOL. HLEUN-BRUG. AR VRO. SKOL...Gouletmet ez eus bet digant an F.C.B. levrioù-all ha pa erruo ar re-seoc'h e vo pinvidiket an das tumadenn ! !

KANAOUENNOU.- Desket e vez ivez , na petra'ta , kannouennoù brezhoneg

neg .Evit ar bloaz ez eus bet graet nebeutoc'h,met koulskoude gant Gouel Sant Erwan (19 a viz Mae) ez eus bet kanet e 3 ha 4 mouezh dishefvel ....

AR PEZH A C'HELL PEP HINI OBER.- 1) Pep hini a-bondall a c'hell studiañ ar pezh a blij ar muiañ dezhañ : muzik,istor, lennegezh.. 2) En tu-hont da Skol ar C'hloerdi , e oa 2 Gloadeg er bloaz-man , o heuliañ Skol dre Lizher an Aotrou Seité.

Evel just ,ez eo diaes-tre krouiñ un aergelc'h breizhat-rik en ur Ti hag a renk degemerout daou rumm-studierien,dishañvel e yezh. Diaes-bras gouestlañ kalz a amzer da studi ar Yezh hag al lennegezh Vrezhonek pa'z eus dija kement a draoù da sanailhañ er penn ! Diaes-bras dreist-holl,reiñ tu awalc'h d'ar re a zo dic'houzvez eus ar yezh,da zeskiñ ken mat ar Brezhoneg ma teuio da vezañ e gwirionez evito, ur Yezh v hag ur Benveg-spered dispar gvevn-meurbet.

Met daoust da se e talc'h ar Gelennerien vrezhoneg,e Kloerdi bras Sant-Brieg,gant ar roudenn splann digoret gant ur Gall speredet deuet da vezañ Breton-brezhoneger e-touez ar Vretoned: An Aotrou 'n Eskob David.Evel m'o deus graet en o raok,ar Gelennerien vrudet evel an Aotrou Penneg, ur mestr war ar Yezh, ar Brederouriezh hag an Doueoneiezh ,hag a ouie troiñ ken brav,gallek kaer an Aotrou Morelle, hep komz eus a re all bev c'hoazh, hag o deus . heñchet rummadoù-kloareged war-du kened ha barzhoniezh e Bro....

Notenn.- Er bloavezhioù tremenet, ez eus bet nebeutoc'h a "C'hallaoued" o studiañ ar yezh er C'hloerdi bras.Evit ar bloaz tremen 1954-55 ne oa hini ebet.

13leun-13rug Landivizio

E 1905 eo e oa bet savet gant an Aotrou Perrot ar Bleun-Brug kentañ, e kastell Keryann, e Sant Nouga. E kreiz diaesterioù eus ar brasañ : brezel a oa o sevel a-enep ar Relijion hag ar Yezh a-berzh gouarnamant Bro-C'hall ,gonezet mui-ouzh-mui gant ar Jaco binlezh. Gant harp an Aotrou De Mun dreist-holl, hag a gomprenas mat menozioù an Aotrou Perrot,kure yaouank Sant-Nouga,d'ar c'houlz se,e voe krouet ar strollad nevez gouestlet da zifenn madoù spered del ar Vretoned .

Ret e oa eta hawlens, evit hanterkantvet duiz-ha-bloaz ar

Bleun-Brug distreifi d'al lec'hioù kentañ,en-dro da gavell ar B.B. ha war an dro en em ziazezañ gwelloc'h war venozioù ha skouer an Aotrou Perrot : prederiañ war an amzer dremenet , ha tennañ kentel ha gonid diouti. Setu perak e oa bet kemeret Landivizio evel krouer zenn ar Gouelioù,tost ma'z eo da Kastell Keryann. Gallet ez eus bet ober abadenñ ar sadorn da noz , e porz-diabarzh ar c'hastell kaer m'eo Kastell Keryann,ha goude-se,ar prosesion hag an oferenn hanternoz. Ur morad a dud a oa eno,kement ma n'o deus ket gallet an holl antron e diabarzh ar c'hastell evit al lodenn-c'hoari,ha m'eo bet diaes-kenañ mont er-maez goude-se, evit an oferenn hanternoz. War lein ar voger-a-us d'ar porrastell e oa bet savet un aoter evit an oferenn a voe lavaret gant Dom Aleksis Fresse ,Tad-Abad Boken , ha stonkus-kenañ e oa gwelout en noz an holl dud-se ken niverus o pedifevit Breizh, unanet gant sent ar Vro ha diazeourien gantañ ar Bleun-Brug antreet e levenez an Tad .

Dleet e oa d'ar studiademoù ha d'ar prezegennoù bezañ diwar-bonn an Aotrou Perrot ha labour ar Bleun-Brug a-c'houde hanterkant vloaz. Prezegennoù brav-meurbet a voe gant an Aotrou Dujardin an Aotrou Seité, an Doktor Kornig hag Herri Kaoussin.An Doktor Kornig hag Herri Kaoussin a sachas evezh ar selaeurien war an diazamentoù a gavas an Aotrou Perrot war e hent ,ha merkañ a rejont dreist-holl penaos e kendalc'has da vont war-raok,daoust da bep tra,daoust d'an droukkomzoù,en ur zerc'hel d'ober ar mad gant karantez kristen,ha lealded.

Gallet e vije bet koulskoude mont donoc'h e menozioù an Aotrou Perrot,studiañ muic'h ar pennadoù-ekrid embannet gantañ war " FEIZ HA BREIZ ",evit tennañ diouto bouadenñ e gelenneriezh.

Devez ar sul, gant an oferenn-bred hag an abadenñ goude kreisteiz,a zo bet hafvel-awalc'h ouzh ar pezh ez omp kustus da welout en hor Bleun-Brugoù.Prezegenñ helav,abadenñ vray, prosesion kaer. Met poent eo koulskoude ober diouzh kregiñ war ar bobl, kentoc'h eget he diduif. Penaos ? Eno emañ an dalc'h. Ret eo klask studiañ, prederiañ.Evit kas gwelloc'h al labour war-raok ez eus bet savet, evit ar bloaz,e diabarzh renerezh ar Bleun-Brug,strolladoù labour, omme tud yaouank leun a c'hred . Ar strolladoù-se a labour start a-hed ar bloaz hag e teuio gwellaenn vras evit amzer-dazont hol labour .

KASET O KOUARNANT D'AN TENZORER : PER EVEN , 18 BALL

CLEMENCEAU . GUINGAMP . C.C.P. ROAZHON . 508 - 07

PRIZ AR C'HOUMANANT : 200 LUR ar BLOAZ D'A NEBEUTAN.

ESKOPTI SANT BRIEG HA LANDREGER E LANDI

Evel ma oa dleet hag evel ma roont bep tro da gouñver gouelioù ar Bleun-Brug bras edo brasaf strolladoù sonerion ha kanerion Bro-Dreger ha Kernev-Uhel e Landi er bloaz-mañ. Brudet-awalc'h ez eo o anvioù hag o ampartiz evit ma vijomp kuit d'o anvel.

D'ar c'hentrivadegoù e oa aet nebcout-awalc'h a dud evit al lazhoù-kanaf. An eil priz (war-bouez ur poent !) a voe gonezet gant Gwengamp. Ret monegif ivez Landreger, ha Plonevez-Vintin. Evit ar c'han-pobl hag ar prezegerezh o welomp anvioù : Job an Du eus ar Vouster, Mari Kadoudal eus Magor, ha Denise Bideau eus Dulien.

Evit ar c'hentrivadegoù-skol ez eo anat, e teu ar Bleun-Brugoù bihan da gemerout lec'h ar Bleun-Brug bras. D'ar Bleun-Brugoù bihan ez a bugale ar ranvro, ha d'ar Bleun-Brug bras ez a ivez bugale ar ranvro lec'h ma vez dalc'hot ar B.B. bras. Na da d'ar Bleun-Brug bras nemet ar vugale a vez o heuliaf ur strollad bennak (Lanmon, Pempoull) hag un toulbadig all kaset a-ratozh-kaer evel bugale Dulien.

Un dra vat e vefe sevel taolenoù heñvel ouzh re an Aotrou Kalvez war niverenn diwezhañ BARR-HEOL. Diwar ar c'hentañ sell, e se-blantont bezañ traoù arabadus ! E gwirionez, ez int traoù a bouez bras, traoù hag a yelo an dalvoudegezh anezho war gaskin en amzer-da-zont. Moarvat e vefe diaes sevel taolenoù evit konstrivadegoù an amzer dremenet. Kalz a baperioù a zo kollet. Un dra vat e vefe koulskoude esa hag ur gelaouenn evel SKOL a c'hellfe embann an taolenoù-se evit Breizh-Izel a-bezh.

E-touez tud Eskopti Sant-Brieg aet da Landi, o renker reif ur plas a enor da Galc'h Keltiek Rostron. C'hoariet o deus e Landi, ar sul da noz, ar pezh fentus savet gant an Aotrou Noel, person Plonevez-Kintin hag a oa bet c'hoariet dija e Kallag da gouñver ar Bleun Brug bihan (15 a viz-Mae). Hor mignon, E. Kuven a roas un diskleriadur berr e brezhoneg hag e galleg arak ar pezh. Ezhomm e oa moarvat eus an diskleriadur-se, rak pell-mat emañ Yezh ar pezh c'hoari " MIL POK " diouzh yezh Bro-Leon. Ha dre-se diaes-awalc'h da gompron. Hogen ken brav e oa bet c'hoariet ma c'hollas an holl heuliaf ar pezh diboan-kaer. Koulskoude, ret eo anavez e renker tostaat ar muiaf ar gwellañ yezh ar c'hoariva ouzh ar yezh unvan. Diaes ez eo evel just, cheñch stumm-displegañ goude ma vez bet dosket nur stumm bennak all. D'hor soñj e vefe un dra vat, koulskoude. Met dichipot-kaer e tleomp reif meulendioù d'ar c'hoarierien evit à ampartiz. Hor gourc'hemenoù kalonekaf d'her mignoned a Gernev ha da oberour ar pezh-c'hoari. Gras ma vo heuliet o skouer gant kalz a dud e Treger-Kernev-Leon ha Gwened.

GOUELIOU an HANV

A-hed an hafv e vez graet Gouelioù ha Bodadegoù a bep seurt evit diskouez lod pe lod eus kaerder Breizh d'ar Vretoned o-unan, hag ivez d'an douristed. Darn anezho a zo brudet-kaer evel Gouelioù ar Bleun-Brug, Gouelioù Kernev; Festival ar Sonerezh e Brest, Gouel ar Roudoù Glas e Konkernev, Gorsez hag all. Kentañ tra a sellan war va c'ha-zetern, d'al lun beure, ez eo skeudmoù ha fotoù kaer ar Gouelioù a vez graet un tamm dre-holl en enor da Vreizh.

Folklor Breizh a zo un dra bennak hag a vez laket en implij ar muiaf ma vez gallet. E Pleuveur-Bodoù, evit ar bloaz, ez eo bet sklerijennet Kastell Kerzuel gant Kompagnonezh "Son ha Sklerijenn" ha mar deo ar c'homzoù e yezh ar c'halloued, e klaskont da vihanaf reif un albez eus spered Breizh, hag ar sonerezh evel ar c'hanaouennoù a zo traoù eus ar Vro, e yezh ar Vro.

Bez'ez eus traoù all hag a denn kentoc'h da studioù: evel Kemp ar Vrezhonegerien, Skol-Hafv ar Skolaerien-Stad. Evit ar bloaz ez eus bet a Brest un nebeudig devezhoù-studi : ar C'hendalc'h Keltiek (22-23-24-25 a viz Eost), ha p'hon eus bet ar c'hras da gemerout porz annaf e kavomp gwelloc'h komz anezhañ eget eus an traoù all.

Ar "C'hendalc'h keltiek" a zo ur gevredigezh etre tud eus an holl Vreioù keltiek, a-ziavaez eus pep politikerezh, evit difenn sevenadurezh ar Bed Keltiek : Bro-Skos, Iwerzhon, Manav, Kernev-Veur, Kembre ha Breizh, evel just. Bep bloaz ez en em vod ar C'hendalc'h en hini pe hini eus ar c'hwec'h Bro-se. Evit ar bloaz e oa tro ar Vretoned da zegemerout o Breudeur eus an tu-all d'ar Mor.

D'al lun da noz e voe ur veilhadez hag a voe un dudi : gant kanaouennoù eus ar Broioù Keltiek, tonioù biniou ha dansoù gant pevar den yaouank eus Kelc'h Keltiek Plougastell. An deiz war-lerc'h e voe degemeret an holl "gendalc'hidi" gant Aotrou Maer Brest a lavaras komzoù hegarat-meurbet, e galleg, e saozneg hag e brezhoneg. E-pad an deiz, d'ar meurzh evel d'ar merc'her, e voe prezegennoù. Unan eus pep bro a zisklerias stad an traoù, en e vro. E saoneg e voe an darn muiaf eus ar prezegennoù, nemet e vezent troet e brezhoneg evit ar ro eus ar Vretoned ma oant ket ampart-awalc'h war ar saozneg. Hiroc'h e veze an traoù, marteze, met un dudi e veze gwelout ampartiz tud evel Korlann, ha dreist-holl Per Denez, o treif ken buan hag en ur brezhoneg ken flour ha ken sklaer saoneg ar brezegerien.

Un dra a zo hag en deus skoet kalz speredoù ar Vretoned : d'erezo degezh souezhus ar saoznegerien, o Fair Play ! Dal ma ne vezont ket ali an eil gant egile, ez eo kustum ar Vretoned da sevel o mouz, ha d'en em gumujennif ! Ann dud eus an tu-all d'ar mor avat, zoken pa zic'hafis dezho displevarout ar brezegerien, a ra kement-se bepred, en un doare kourtez-neurbet. Mat e vefe d'ar Vretoned mont d'ar skol.

gant tud evel-se, evit gouzout petra ez eo ar Fair-Play !

Goude pep prezegenn, e c'helle kement hini a gare, lavarout e soñj ha goulenñ diskleriadurioù. Anat eo, ez eo kustum an dud e Breizh-Meur d'ober seurt traoù, rak hep ober an disterañ ardoù ez aent en o sav da zisplegañ dirak an holl ar pezh a soñjent. Troe - toc'h ez eo tud Breizh da chaokat o genoù diwar goust ar prezeger, a-dreñv e gein, eget da zisklerian plaen ha seven ar pezh a vez en o spered !

E-touez ar prezegennoù : ret menegiñ hini an Itron Roisin Bean Ui Thuama a gomzas e brezhoneg, diwarbenn an Deleñn. Un dudi klevout he frezegenn, un dudi brasoc'h klevout ha gwelout anezhi o kanañ sonnioù e gouezeleg hag e brezhoneg, en ur seniñ he zelenn. Bez'ez eo kement-se unan eus an traoù a chomo garanet don e spered kement hini a oa eno. Tud Kernev-Veur a oa tri anezho : an Dimezell Helena Charlez, an Aotrou Richard Jenkin ha danvez-e-bried, an Dimezell Anna Trevenen. Tud kalonek ez int hag a stourm evit adsevel spered o Bro. Ur gentel a nerzh-kalon a roont d'ar Gelted all, met ivez ur gentel griz, rak marv eo o yezh war vuzelloù an dud, ha beuzet o bro gant saoznegerien ha perc'hennet o uzinoù gant Saozon, ha kement-se a zlefe bezañ un ali a emziwall d'an holl Gelted, dreist-holl d'ar Vretoned. Dav e vo d'ar Vretoned kaout nerzh-kalon, gant ar c'hoant didrec'hus da adgonit an tachennoù kollet, a-unan gant o Breudeur a Vreizh, hep pouezañ war ar pezh a c'hellfe magañ dizunvaniezh etrezo, met kentoc'h en ur bouezañ war gement a c'hell o unaniñ : o c'harantez evit o Bro o c'harantez evit Mad korfel ha speredel o Fobl.

UNAN EUS LENNERIEN BARR-HEOL

KORN AR SKINGOMZ HAG AR SKINWEL.

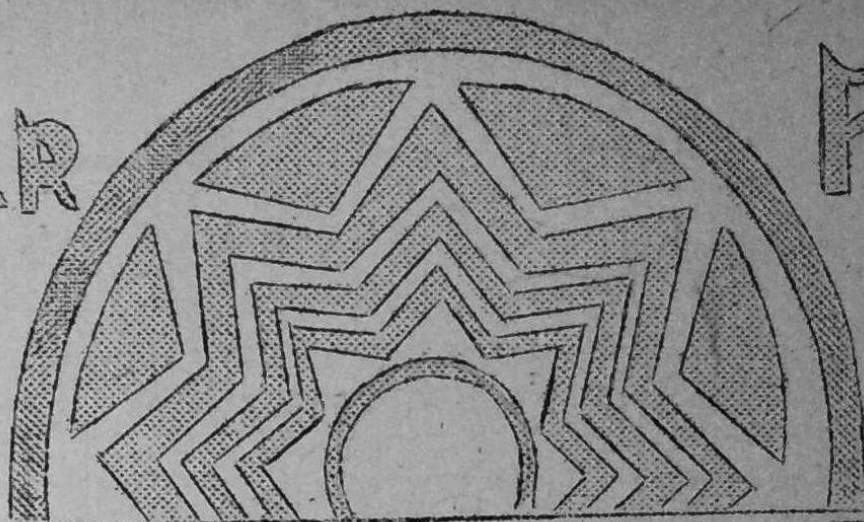
Meur a respont kalonek hon eus bet diwarbenn ar Radio vrezhoneg. Krog ez omp da sevel fichenoù ha prest eo ganeomp skrid-diskleria dur ar Gevredigezh nevez. Goulenñ a reomp eta digant an holl dud a volonteze vat, degas deomp o anv, ar c'hentañ ar gwellañ, evit ma vo klevet fraeshoc'h hor mouezh. A-du gant Breizh e fell deomp labourat, ha dorn-ouzh-dorn gant an holl

E Nansi, e miz gouere diwezhañ, edo holl brezegenoù ar Sizhunvezh Studioù war draou ar gevredigezh, diwarbenn ar Radio, ar Sinema, ar C'hazetenoù. N'hell den ebet nac'h pouez spontus an holl draoù-se war vuhez ar bed modern, ha war vuhez Breizh. Kudenn ar Radio n'en em ziluzio ket hec'h-unan. Ar Vretoned eo a raio he diluziañ. Deuit ganeomp.

AR SEKRETOURIEN

BARR

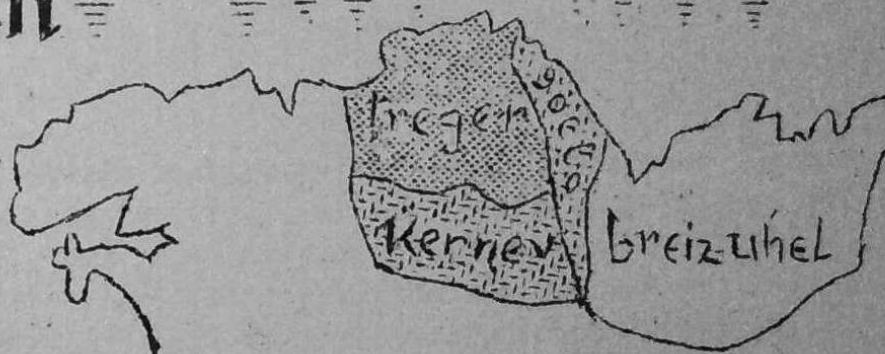
HEOL

Bleun

BRUG

adou
an

Hanter-
noz

TRIMIZIEK .KERDU 1955
Niverenn 5.
Priz an Niverenn : 50 Lur

Directeur: CADOUAL Bourbriec
N° 5. Décembre 1955. Trimestriel
Prix du N° : 50 Francs

TAOLENN

SONJOU DIWARBENN LEVRIOU ha SKRIDOU.....	Pajenn	2	3
DEVEZH DIR -NA - DOR		4	5 6
UR BURZHUD gant SANT ERWAN		7	
UN NOBLANS e SERVIJ ar BOBL , NI!		8	9 10
HUNVRE MARGARET !		11	12 13
VIDI AQUAM ... (Bleun-Brug KALLAG)		14	15
GER ar TENZORER		16	

SONJOU diwaben

LEVRIOU ha SKRIDOU

Levr Y.M. RUDEL " Panorama de la Littérature Bretonne " (Un albez eus Lennegezh Vreizh), embannet e 1950 , a zo leun a gen-telioù da neb a gar prederiañ diwarbenn buhez al Lennegezh e Breizh . Evitañ da vezañ sec'h-awalc'h , evel ma vez ar seurt levr-rioù , e ro tu da welout koulz lavarout kichen-ha-kichen labour ar skrivagnerion a Vreizh : ar skrivagnerion c'hallek hag ar re vrezhonek , ha kement-se , d'hor meno a grezk c'hoazh talvoudégezh al levr .....

Sellomp eta da skouer roll ar romantourion eus ar c'hantved tremenet . Er bajenn 44 , e c'heller lenn anv Jan Inizan , evel romantour brezhonek : e levr brudet " Engann Kergidu " a zo un doare romant istorel , ha mat eo renkañ Jan Inizan e-touez ar romantourion , moarvat ... Er bajenn 52 emañ roll ar romantourion c'hallek , koulz ar re c'henidik a Vreizh-Izel evel Emil Souetr hag ar re c'henidik a Vreizh-Uhel : Jul Vern , Paol Feval , Keraty Villiers de l'Isle d'Adam . Amañ e kaver meur a anv , ha niverus ez eo ar romantou deuet diwar bluenn ar c'hallegerion .

Ur goulenn a sav dicuzhtu e spered al lenner ? Perak ez eo disheñvel an traoù ? Marteze ne oa ket troet - kaer skrivagnerion Vreizh-Izel da skrivañ romantou . Koulskoude , gant pegañ an eil ouzh egile ar pennadoù embannet war " Feiz ha Breiz " kozh , evel ma z eus bet graet ur wech da vihanañ , gant " Englev Sant Iltud " e 1922 , evit labour an Aotrou Gwilhoù , person kozh Lennarc'h " Christo , Sant Teodot , patron an ostizien " e c'hellfed aozañ meur a levr . Kalz eus ar pennadoù-se a oa traoù tennet eus istorioù gallek . Troidigezhioù eta . Perak eta n'o deus ket tennet ar skrivagnerion danvez-levrion eus buhez an dud : labourerion , tud a vor hag all hag eus istor Breizh ? War-lerc'h edo ar skrivañ gnerion vrezhonek , dre ma oa re nevez ha re yaouank an Emsav evit ar Yezh , ha dre n'o doa ket skouerioù ha patromoù romantou brezhonek , e-giz n'o doa ar re a felle skrivañ e Yezh ar C'hallaoued . Rak evel ma z eo aes entent an traoù : meur a daol-osa , a zo ezhomm da doullañ hent d'un doare-lennegezh berriak , ha da stummañ spered ha pluenn ar skrivagnerion .

Sellomp bremañ adarre ouzh levr Rudel er bajenn 83 hag ar re da heul . Un tammig ez eo hiroc'h roll ar romantourion vrezhonek , ar c'hantved-mañ . Lakaomp emañ kuit a datural : Drezen , ar Flec'h

(ar skrivagner leonat) , Kerwerc'hez gant e romant frannet-mat " En ur rambreal " , Abeozen , Xavier Langlais . Diouzh ret e vefe gallet stagañ daou pe dri anv ouzh ar re-se . Mat !

Ma sellomp ouzh roll ar romantourion c'hallek , genidik kalz anezho eus Breizh-Izel ha barrek war Yezh Breizh-Izel , ez eus adarre peadra d'en em soñjal . Perak e cheñ evel mouzhet ar skrivañ gnerion ouzh ar romant e brezhoneg ? Dicuar lennerion ? Keit ha ne vo nemet un dornadig-tud gouest da dafva plijadur o lenn o yezh hag ouzh ho lenn dibean , n'heller bezañ en-gortoz evel just , da welout levrion brezhonek o tirlukañ a vilvern a bep tu : n'eus ket kalz a dud kalonk-awalc'h da skrivañ hep kaout an esper da voulañ o skridoù , ha piv a zo kontant da goufonañ arc'hant oc'h embann levrion hag a chomo diwerzh ? ..... Ledanoc'h hent ar Vrud hag ar C'honedi-gezh o galleg .

Un dra all a zo , d'hor meno , hag a vir ouzh ar skrivagnerion da skrivañ romantou . Re ziwec'h e stag al lodenn vrasañ eus ar skrivagnerion da zoskiñ o yezh , pe zlefeñt scubet adalek o oad tenerañ , en aergelc'h a rofe lañs dezho da grouiñ ha da sevel levrion . O Yezh n'eo ket ur benveg scubl-awalc'h , na pinvidik-awalc'h evit ma c'helle o fluenn ober labour aes .

Ur skrivagner evel Edivarz Olivro , eus Bro-Dreger , gant an danvez a zo emañ , daoust ha n'en dije ket klasket bale war roudoù ar mestr-skrivagner n'eo Jari Priel , mar en dije gallet ober gant e vrezhoneg , ur benveg ken gweñ ha ken nat etre e yaouank evel e c'halleg ?

Bez'ez eus tud e Breizh hag a zo barrek-tre war o yezh , tud hag a c'hellfe skrivañ romantou hir ha kaer ha talvoudus e pep stumm , ma ne gavjent ket dirazo ar skoilhioù hon eus moneget uhelloc'h : dreist-holl an diouer a lennerion . Gent aon da feukañ hini pe hini , ne gumerimp nemet skouer Reparz Hemon . Lezel a roomp a-gostez evel just e labour evel barzh (an neb en deus c'hoant da welout petra ez eo barrek R. Hemon d'ober war dachenn ar Werzhonidh n'en deus nemet lenn war niverenn 51 -Gouere-Eost AL LIAMM " Orfeo hag Herodis " , hag e vano sobezet -mik gant apertis ar rimour !) Evel romantour avat , ha skrivagner kuz-plaen , e tiskouez ur galvoud -krouiñ hag un apertis-skrivañ dreist-ordinal : e levrion bihan , romantou-goude-polis , e gontadennoù tennet eus Romantoù an Daol-Grenn (ar C'horf dindan dreid va zad-kozh , Gwain hag an Don Gwer hag all , hag all) . Ar WASK lakaet war spered ha korf ar Vretoned eo a zo kaoz ma n'hall ket tud a ijin-meur eveltañ hag ivez kale a re all , reif da Vreizh ha d'ar Bad an oberc'h ez int gouest da grouiñ

Hag e c'hellomp lavarout : kement hini a glask sevel ar WASK-se diwar ar Vretmed a labour evit ar Gonod hag ar Sevenadurezh .

BARR - HEOL .

GLAC'HAR HAG ANKEN - D'an 31 a viz Here diwezhañ , e-kichen an Criant ez eo bet lazhet en un darvoud spontus , enliron Yann Er MELINER eus Baodri Lengidig , c'hoar-gaer Ronan HUON , rener Al LIAMM ; an Dimezell Anna Er MELINER hag a oa ganti , a zo bet ivez gwall-c'hloazet . Pedif a reomp hor mignoned da grediñ e kemeromp perzh en o glac'har ha goulenn a reomp digant lenne- rion " Barr-Heol " kaout soñj en o fedemoù eus an hini drem- net. Ha plijet gant Doue reiñ gras ar pare hag ar yec'hed d'an Dimezell Anna Er MELINER.

29 A VIZ HERE
1955

DEVEZ DIR-NA-DOR

D'ar sadorn 29 a viz Here diwezhañ , da genver Gouel Relegoù Sant Erwan , e tere de a-dreuz freskadurezh ar beure , un toullad brw a dud war-du Chapel ar Bodfo e Boulvriag. Eno edo an Oferenn da vezañ lavaret evit trugarekaat an Aotrou Doue eus ar grasoù en deus bet skuilhet war Vreizh abaoe an amzerioù pellañ, ha war an dro evit goulenn digantañ digoll e servijer mat, ar stourmer kozh Erwan ar Moal-Dir-na-Dor, evit al labour gaer graet gantañ evit ar Vro. Ret eo meuliñ ar re o doa soñjet aozañ an devezh- gouel-se, en o fenn an Aotrou Kadoudal, rener Bleun-Brug Treger hag ar sekretour prest dalc'mat da genlabourat gantañ, an Aotrou Sant, kure Boulvriag. Beisien ha laiked bet meur a hini anezho kenlabourerion Dir-na-Dor, ha kannaded ar Bleun-Brug, ar C'hor- sez ha re Skourr Breizh ar C'hendalc'h Keltiek a oa deuet d'en em unañ evit reiñ da Zir-na-Dor an testi eus anaoudegezh ar Vro.

En e goazez dirak an acter, paket e palennoù tev ha beuzet en e soñjoù, evel oc'h envorin en e vignoned a wechall: Vallée, Kloareg ar Wern, ar Yec'hed, Per-Mari Lec'hvien, Yann-Vari Perrot

edo an hini a raed an devezh-gouel en e enor. Ar gozhni avat, 83 bloaz eo an Aotrou Moal, he deus lamet ar sklerijenn diouzh e zaoulagad pe dest, hag a viras outañ ivez da glevout ar c'homzoù kaer a lavaras diwar e benn an Aotrou Floc'h, aluzener Bleun-Brug Treger. En amzer a ren, eme ar prezeger, n'ouzer meuliñ nemet an dud o deus gouestlet o buhez da saveteif korf mab-den, adalek Sant Visant a Baol betek an " Abbé Pierre " hep teurel evezh ouzh an dud-veur a boagn war un dachenn diskonfortusoc'h : pareañ ar spe- redoù hag an eneoù. Honnezh ez eo koulskoude an dachenn dibabet gant Dir-na-Dor, rak gwelout a reas splann pelec'h e oa ar Vro : neket an diavaez, neñ er madoù darvezel da gentañ, met en dia- barzh, en ene ha kalon pep hini. Ha kefridi Dir-na-Dor e voe yac'haat ar c'halonoù ha krefivaat an eneoù, evit saveteif spered hag ene Breizh : da lavarout eo ar Vroadelezh Vreizhat.

An Aotrou Brochen, Vikel-Vraz Sant-Brieg hag Arriagon Landreger, a lavaras an oferenn ha da goulz ar gomunion e tis- kennas diouzh an acter da gomunial Dir-na-Dor. Rak Dir-na-Dor e zo unan eus mailhoù ar chadennad kristen a dud-veur ar Vro : Judikioel, Jord Kadoudal ha Yann-Vari Perrot.

War-lerc'h an oferenn, goude ma oa bet filmet an dud en- dro d'ar chapel gant an Aotrou hag an Itron Galbrun, deuet a-ratozh eus Pariz d'ar gouel, e tiskennjed war-du ar vourc'h, betek Skol Sant Anton lec'h ma voe graet en degemer karadec-meurbet d'an holl gant an Aotrou Bonniag, rener ar Skol.

E-kreiz ar pred e savas an Aotrou J. Kadoudal, urzhier bras an traoù, da zisplegaf perak e oa dleet enorif Dir-na-Dor ha perak e oa bet dibabet Boulvriag da lec'h ar gouel. Ur ger he- garat a lavaras d'ar " pemnoù bras " evel an Aotrou Brochen, an Aotrou person-kanton Boulvriag hag an Aotrou Seité, ha da echtiñ o lennas al lizheri an doa a-berzh ar re n'o doa ket gallet dont.

Ha raktal goude, setu mouezh-trompilh Mab-Sulon o tere- haf gant gwerzemoù entanet. Ha brezhoneg-beleg ne oa ket e hini, a c'hellit kredif, daoust da Va-Sulon kaout ur sae-du, evit reiñ ur respont barzhoniell d'ar goulen-mañ " Petra eta eo ur Barzh ? "...

Goude "Eostig an Argead" b'etaouer, k'eaer ha barzh hag a zisplegas gant e vouezh don ar pezh-barzhoniezh lakaet da ziwan en e galon gant " Tremenvan ar Wezenn-fav ", e taolennas an Aotrou Poisson, skrivagner Istor Breizh, en unan eus ar pajennoù k'eaer deuet diwar e blugenn, buhez sieul ha tenn al labourer-douar e'eo

PLOUELENET .... Div lizherenn hepken, a zo disheñvel : N (V) ,C(T).
Ma lennfemp ; PLOUELENEC e-lec'h an daou stumm-se, hor bije anv
parrez PLERNEUF, evel ma oa gwechall. Klotañ a ra gant lavarich
an testich, peogwir emañ ar barrez-se en eskopti Sant-Brieg .

AR FURCHER.

Un Noblans e servij ar Bobl ; Ni !

Ni Breizhiz, 40, 50 pe 60 vloaz dimp, a dalv her pchezañs-
aour. Ni a zleje bezañ lojet, bevet ha gopraet diwar goust ar
" Collège de France " hag e touje tud desket, anvet Sociologourid
e gresianeg, da c'houlenn diganimp kaout mar plij ar vadelezh da
reilhañ testenñ dirak " Lez-vern ar Skiant " diwar-benn an doare
ma vez diskaret ene, spered,youl,holl vadoù -ene hag holl vadoù-
korf ur bobl. War gement-se,ar Sosiologour desketañ n'oc nemet un
ezen e-kichen pep hini ac'hanomp . Ni hon eus gwelet,bevet,gouzan-
vet an diskar-se.

Sellit an-dro deoc'h hag e welot leizh ho taoulagad an droug
graet gant fal-gwirioneziou hag a zo bet ret plegañ dezhe :

1- Ar Chapelioù koezhnet, an ilizoù dam-c'houllio

2- Ar Vro e tiboblañ, ar parkeder aet da lenneier,hor bugale
o klask ur vicher a bell, ha tud diabell deut da gemer e micherioù
ha burevioù ar Vro ar plasoù a zleje bezañ d'hor bugale-ni. Ha
c'hoazh n'oc nemet ur bouc'h : pa vo embannet kartenn an niyer
deputeed dre zepartemant e welot pegen izel eo koezhnet ar C'hreis
teiz....Etrezek eno emaeomp o vont . Ha goude 'vo tro ar c'holo -
nioù (trevadennoù) da gouezhañ e-lec'h n'emaomp koezhnet...nemet
gwinkal a rafent ...N'oc ket politikerezh an hini a reomp emañ,
nemet diskleriañ ur wirionez sociologel hag a zo dreist pep poli-
tikerezh .

3- Ar speredoù o c'henacuekaat . Dir-na-Dor ha Flac'h an Ti-all
a zo labourerien-douar. Pet labourer-douar a zeu war o lero'h ken
leam hag i e spered hag o fluann ? Pet Kalloc'h a zo bremañ en
Enez-C'hroez ? Pet kenerezh evel Koulmig-Arvor e Kernev ? Pet

botaouer-koad ken barrek ha Chaouel da gomz ouzh gwez kozh ar c'hoad
Ne camp ket c'hoazh,bremañ 'zo ugent vloaz,ur boblad-genaousien !
Met abaoe !

4- Hon enor mouget. Abaoe ma can bugel n'em eus klevet nemet
disprizañ ar C'hristen, ar Breizhad, al Labourer-douar . Ar C'hristen
ten, ar Breizhad,al Labourer-douar o deus pleget a-benn ar fin .
Met mar bije bet desket ar " Barzaz Breiz " er skolioù,mar bije bet
Actronez ar Vro brezhonegerion,hervez o dever, mar bije bet miret
e enor d'ar bobl, e vije sonnet an traoù en o sav,ha ne vije ket
ken diaes d'ar yaouankiz kaout ur vicher en ur Vro yañ'h.

Ni a car kement-se,ni hag a vad her c'halon noz-deiz,pell-
'zo, o welout an dismantrou o gouezhañ er poull. Ar re all a zo
prest da anzav ar wirionez bet diskleriet alies e pennadoù-skrid
an Aotrou Perrot pe re Zir-na-Dor e " Feiz ha Breiz " .Lekait keñver
ouzh-keñver ganto : I.- Komzoù H.T.S. ar PAB diwar-benn ar broad-
lezhioù ; re ar Gardinaled,hag an Arc'heskibien, re Eskibien Vada-
gaskar hag an L.O.F.

2.- Diskleriadurioù an Oberoù-Yaouankiz war wirioù an Arabed .
3.- Prezegemoù "Semaines Sociales Roazhon diwar-benn ar "Civisme"
re Nancy,diwar-benn an Don Disgriziennet, re Gendalc'h an Dud-a-
Studi katolik (miz Du diwezhañ)
4.- Diskleriadur an Aotrou Fur,gwechall war wirioù Breizh(kelennar
war ar Gwir Etrevredel e Pariz),re an Uneske bremañ war an doare
da zigerifi(ha da serrañ) speredoù ar vugale .

Klaoustre e vo kavet GER EVIT GER e " Feiz ha Breiz " ar gwi-
rioneziou a frankiz hag a vuhez dizeloet diwezhadik bremañ a-uhel...
diskleriet keit 'zo gant an Aotrou Perrot ha sinet gant e vad war
Zouar Breizh. Setu ar gwirioneziou hon eus-ni,d'e heul youc'het a-
viskoazh,daoust d'an dislavar,d'ar goap,ba d'an danjer .

D'ar gwener 18-a viz-Du e chomas digor va genoù ganin war c'
c'hwec'h eur. Klevet hoc'h eus bet, a bell'zo, ar Vreizhiz diun
o tamall ar " mougerezh-speredoù " kaset da benn gant ar C'hallaoued
Ar re-mañ a zo o ren ar Frañs evit o mad o-uren ha diwar goust ar
Frañsizion all (Na spontit ket: sociologiez a gonten emañ,n'oc ket
politikerezh) .Ar mougerezh-speredoù-se,d'an 18-a viz-du 1955 a zo
bet anvet dirazon " impérialisme intellectuel " gant ur Breizh -the
lad, kelennar a-berzh-stad, o welout an droug graet da speredoù e
skolioù,e Breizh-Izel . Ac'hanta ! lennit,e-touez studiadennoù
Kendalc'h an dud-a-studi,komzoù an Aotrou Perrotti...Lennit...Vad
a raio d'ho kalon ! La Croix an 18-a viz-Du 1955, a lakas dezho
an talbenn-mañ " Pas d'impérialisme de l'esprit " .Ger evit ger !!!

N'eo ket awalc'h d'ar re all anezh ar wirionez : oberji a zle mont da heul " Perseverare diabolicum est ! " Reizh , leal , dleet eo bremañ da holl gristenion Breizh ha Frañs a-bezh , ar C'hallaoued dreist-oll (rak i eo o deus graet an droug) a bep strollad lakaat o foan hag o mall da " zic'haouiñ " evel ma lavar C'hatekiz .

Ar Bleun-Brug a zo e gwirionez e Servij ar Bobl , war hent ar vuhez yac'h . En amzer gozh e oa noblansoù , hag a oa en o c'harg , neket sber lorc'haj , dacust ma raent marteze , met servijañ ar Bobl . Hon noblansoù kozh , peuryuliañ a zo aet da vourc'hizion c'hall . Doue da bardone d'eo anaon ! Enor diw wech avat , d'ar re anezho a zo chomet ganimp er penn-araok . Ar Bleun-Brug eo noblans nevez Breizh Nevez !

Bremañ eta petra d'ober ? Ac'hanta ! 1.- Da gentañ arabat kleun , na flemmañ . N'eo ket nobl , n'eo ket " aotroniel " , n'eo ket encrus . Paotred araok ne glemmont ket . Strezek al levenez hag ar fizians ez aio hcr pobl , n'eo ket strezek ar c'hlemmou .

2.- D'an eil eo dleet dimp studiañ don diazez ha pinvidigezh hor pobl : istor , lennegezh , buhez-spered , hon arz ha doare hor Feiz a-walc'h evit gallout displegañ dirak an holl , dirak ar bobl , dirak an dud desket , dirak an deputeed hag an dud a iliz talvoudegezh an tanzorioù n'anavezont ket , ha dislavarout ar fal-gwirioneziou ofisiel .

3.- D'antrede ar politikerezh n'omañ ket war gont ar Bleun-Brug . N'hell war gement-se nemet adlavareut komzoù H.T.S. ar PAB , an Eskibion , an oberoù katolik , da verkañ ar gwir en deus pep krouadur-Doue da gaout e lod a voued , buhez ha frankiz er bed-mañ . Pegement ? d'ar re all d'hen muzuliañ . Pe vo stad Breizhiz evel stad Marokiz en impalaerded ar Frañs , pe evel stad Gallacued Maroko e-touez Marokiz , pe e vo disheñvel an diskoulm , ar Bleun-Brug ne lavar nemet un dra : n'eo ket permetet ober gant bugale Doue marmouzien hualet ha prenet war o genoù .

Kalz a draoù a vije moien da lavarout c'hoaz , met trawalc'h ez eo evit an dro-mañ : ar Bleun-Brug e Servij ar Bobl ; setu an noblans nevez digor d'an holl dud a youl-vat .

UR BLEUNBRUGER
www.bleunbrug.org

HUNVRE MARGARET . . . .

(Ar Pennad-mañ marteze n'eo ket tre diouzh doare BARR-HEOL ha diouzh e lennerion . Ken moulañ a recmp evel un testiñ eus ar pezh a vez graet hag ur skouer eus ar pezh a c'hellfe ober meur a hini eus ar re a zo e penn ur C'hannadig-Parrez)

HUNVRE MARGARET

(Pezhig burzhudus e tri Arvest)

C'HOARERIEIEN : Santez Marc'harid . Sant Pêr . Margaret , Priñsez .

I ARVEST

(e toull dor ar Baradoz)

Santez Marc'harid ha Sant Pêr .

Santez Marc'harid .- Digorit an nor din , mar plij , Aotrou Sant Pêr . Ezhomm an eus da ziskenn war an douar .

Sant Pêr .- Gouzout a rit , Santez Marc'harid , ne vez ket leset ar Sentezed da vont er-maez d'an eur-mañ . Erru eo hanternoz , ha n'eo ket mat d'ar merc'hed yaouank , bezañ o redek en noz evel-se .

Santez Marc'harid .- Ma ! evelkent , Aotrou Sant Pêr ! Pell 'zo han gouzout a rit , ez en aet er-maez a riskl ! Ar sentezed er baradoz , n'n'int ket memes tra evel tud yaouank an douar !

Sant Pêr .- En amzer a ren , war a welan , n'eus ket tu ken da farsal gant ar Sentezed ! Arabat deoc'h fachañ , Santez Marc'harid !! . Met ma n'on ket re gurius , da belec'h emae'h e-sell da vont d'ar poent-mañ 'noz ?

Santez Marc'harid .- Se ne sell ket ac'hanc'h !

Sant Pêr : Me'oar awalc'h da belec'h ! N'hoc'h eus ket ezhomm da lavarout din

Santez Marc'harid .- Da belec'h 'ta ?

Sant Pêr .- Da Vulien (I) evel just ! Eno emañ al lodenn vrasañ eus ho kalon (Sant Pêr e c'hoarzh)

Santez Marc'harid .- An dro-mañ , Aotrou Sant Pêr , hoc'h eus skoet . Koste ! Kenavo emberr (Ha Santez Marc'harid prim dre doull an nor ha diskenn evel ur skeudig lugernus war-du an douar) .

II ARVEST

(E Kastell Windsor . Ur gambr . En he gwela kousket , Margaret o hunvreal , hag o huanadif dre he c'houk . Skeud lugernus Santez Marc'harid e-tal ar gwela , o tigarif ar mideoziou)

Margaret (dre he c'houk).- O pegen kaer ez eo ar gambr-mañ !
evel pa weljen un Ael eus ar Baradoz dirak va daoulagad, hag o la-
kaat pep tra da lugerniñ amañ !

Santez Marc'harid (sicoul) : C'ht ! Na rit ket a drouz, peotramant
ez it da zihuniñ tud ar Palez. Me eo ho Patronez Santel deuet
d'ho kwelout ha d'ho konfortiñ !

Margaret :- O ! n'eo ket posubl e vijec'h deuet d'am gwelout !
Gouzout a ran ne veritan ket gwelout Sentezed na komz outo.....

Marc'harid : Ya ! ya ! va filhorezig ! Gouzout a ran petra a zo en
em gavet ganec'h. Gouzout a ran petore trouz ha cholori a zo
diwar ho penn en c'hazetennou . Ha du-mañ , en aleziou ar Baradoz,
e dished ar gwez-palmez, ne gomzer en deizioù-mañ nemet diwar
ho penn.

Margaret (rust) :- 25 bloaz ez on ! En oad da zimeziñ ! C'hoant am
eus da zimeziñ hag e timeziñ, pa garin, d'an hini a garin !

Santez Marc'harid : Oc'holla ! va filhorezig ! kaoziou rout a zeu
ganec'h !!!... Dimeziñ ? N'eo ket difennet ouz ur plac'h yaouank
dimeziñ , daoust ma 'z oc kaeroc'h chom hep dimeziñ dre garantez
evit an Aotrou Doue... Met dimeziñ ha dimeziñ a zo !... Kristenez
'oc'h pe ne doc'h ?

Margaret :- Ya ! hag ez en ! hag e fell din chom... Met lezenn
an Aotrou Doue , me'zo sur , n'eo ket ken rout hag hini an dud !

Santez Marc'harid :- Selacuit amañ ganin , Margaret ! N'hellit
ket dimeziñ d'un den dispartiet diouzh e bried. Kement-se a zo
difennet a-berzh Doue hag a chomo difennet da viken ! Pa lavarit
ez oc'h kristen , ac'hanta ! n'eus ket daou hent ! N'eus nemet
unan !!!

Margaret :- Bremañ 'on aet re bell ! N'hellan ket dont war va
c'hiz !

Santez Marc'harid :- Gwech ebet ne vezer re ziwec'hat evit kaout
keuz ha cheñch !!! Met perak bezañ aet da houll un-den hag a
ouiec'h n'hellec'h ket dimeziñ dezhañ... N'oc'h ket hoc'h-unan
evel-se , siwazh !!! Nag a dud yaouank a ra gwelloc'h... Ma kar-
jent goulenñ ali o zud , ha diwall da skoulmañ darempredoù gant
tud na vevont ket hervez lezenn Doue: tud divorzet hag all... Pa
vez aet don an amourousted ar galon, ez eo diacs-bras stoum.

Margaret :- Un den mat ha jentil eo an hini am eus c'hoant da
zimeziñ dezhañ. N'hellañ ket ober dezhañ an dismegeñs d'e zille-
zel bremañ !

Santez Marc'harid :- Brasoc'h dizenor ha dismegeñs ho po c'hwi
hoc'h-unan dirak tud ho Pro ha tud ar bod-holl, ma timezit dezhañ
Sañjit en hoc'h ene, sañjit en ho koustiañs, sañjit en ho Prof!!!

Alo ! va filhorezig karet ! Me'zo diskennet a-ratozh-kaer diouzh
ar baradoz, evit ho zikour . Sellit petra'zo deuet ganin (Santez
Marc'harid a dap ur podig kaer-meurbet a-zirdan he mantell hag han
laka dindan fri ar Brinsez)

Margaret :- O ! my Lord ! Va Doue ! pebezh c'hwezh d'udius !
Santez Marc'harid :- N'ouzoc'h ket petra ez eo ar c'hwezh-se ? C'h
C'hwezh ar pedennou a zo bet graet evidoc'h ! Chafis hoc'h eus bet
Kalz a dud : protestanted , katoliked en ho Pro hag er Broioù all
c deus bet pedet evidoc'h ... Ret eo dec'h selapu mouezh ho kous-
tiañs ha mouezh hoc'h enor .

(Margaret a zirroll da c'harvat ha Santez Marc'harid o testaat
deshi gant garantez a laka he brec'h en-dro da c'houzoug ar Brin-
sez)

Santez Marc'harid : Alo ! Margaret m Margaredig ! Petere respont
a gasin-me d'an Aotrou Doue (poket a ra d'ar Brinsez gant teneridi-
gezh)... Lavarit ez oc'h prest da zilezel an den-se .

Margaret : O ! My Lord ! Va Doue ! ... Petra a rin-me ?... (a greiz-
hell)... Bennoz dec'h , Santez Marc'harid , da vezañ deuet d'am
sklerijenniñ !!!... (hag en ur boket d'ar Santez) Lavarit " ya "
d'an Aotrou Doue .....

(Santez Marc'harid a ya kuit stad enni)

ARVEST III

(Er Baradoz)

Sant Pêr :- (o tigerin dor ar Baradoz) : Echu eo ho tro, Santez
Marc'harid ? (o welout al levenez a ber war zremm ar Santez)
Oc'holla ! an aer 'peus da vezañ gwel-gontant... Pelec'h oc'h bet
eta ?

Santez Marc'harid :- Warc'hoaz e welot war ar c'hazetennou (Hag ha
o sevel raktal war-du tron an Aotrou Doue)

Sant Pêr :- (an deiz war-lerc'h ar beure , o tapout e lunedoù evit
lenn " JOURNAL AR BARADOZ ") Lenn a ra e lizherennoù bras :

"SANTEZ MARC'HARID E KASTELL WINDSOR . MARGARET , PRINSEZ BRO-SAOZ
A LAVAR NE ZIMEZO KET D'AR C'HORNINAL TOWNSEND "

- Ma ! Kompren a ran bremañ perak e oa kement-se a stad e Santez
Marc'harid. Homezh a zo ur baborez a santez , memes tra !!!

(Tennet eus KOULMIG AR GINDI, 13 a viz DU 1955)

(I) Santez Marc'harid eo Patronez Parrez Bulien .

GER AN TENZORER

Gant an niverenn-mañ e teu d'e ziwezh ho koumanant " BARR-HEOL ". Fiziañs vras hon eus e plij hol labour deoc'h hag emañ en he soñj kenderc'hel da resev ar c'hannadig-mañ savet e brezhoneg da zifenn groñs ar Feiz hag ar Vro en hon eskopti.

Ho pediñ a reomp eta da gas 200 Lur d'an nebcutañ da : P.EVEN
18 Bd Clemenceau , Guingamp .C.C.P.Rennes 508-07 .

Ar pep gwellañ d'ober evit se a zo kargan ,kerkent ha tra, ar chekenn a lakaer deoc'h war un dro gant an niverenn-mañ ha bou -
tañ ho mignoned da goumanantiñ , ar buanañ ar gwellañ ,anez se ne
c'hellint ket degemer rummad klod ar c'hannadig adalek an niverenn
gentañ da zont .

Evit ma talvo ivez gouelioù ar Bleun-Brug en hon eskopti da
rein un tamm lufr d'ar vro e-pad an hanvoù, e reomp ouzhoc'h ur
galv evit ma roic pep hini un tamm ouzupenn e gont ,gwech an amzer.
Bennzh Doue en arad !

PENNSKRIVAGNER : M. KLERG , Person BULIEN

TENZORER : Per EVEN ,18 Bali Clemenceau , Gwengamp.
C.C.P. 508-07. Roazhon.

SEKRETOUR : E.ar SANT , Kure . BOULVRIAG .

Kas an hell skridoù d'ar Pennekrivagner . Kas an Arc'hant d'an
Teñzorer .

